

166 Παιδαγωγικό Προσχολικής Εκπαίδευσης Θεσσαλίας (Βόλος)

Σκοπός

Το τμήμα σκοπό έχει να αναδείξει άρτια καταρτισμένους επιστήμονες, ικανούς να προάγουν τις παιδαγωγικές επιστήμες και να συμβάλλουν στην εξύψωση του επιπέδου και την κάλυψη των αναγκών της εκπαίδευσης σε ό,τι αφορά ζητήματα παιδαγωγικής.

Διάρκεια & Περιεχόμενο Σπουδών

Η διάρκεια σπουδών είναι 8 εξάμηνα. Τα μαθήματα κάθε έτους διδάσκονται σε 2 εξάμηνα και διακρίνονται σε υποχρεωτικά και επιλογής. Για το 7ο και 8ο εξάμηνο προβλέπεται δίμηνη άσκηση σε νηπιαγωγεία, μουσεία και κέντρα δημιουργικής απασχόλησης.

Επαγγελματικές Διέξοδοι

Οι πτυχιούχοι μπορούν να καλύψουν θέσεις εργασίας σε τομείς ανάλογους με τις σπουδές και την εξειδίκευση τους. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι μπορούν να απασχοληθούν στον δημόσιο και ιδιωτικό τομέα σε νηπιαγωγεία και παιδικούς σταθμούς, σε ιδρύματα φροντίδας για το παιδί, σε χώρους ψυχαγωγίας για το παιδί, ως παιδαγωγοί σε φορείς και οργανισμούς, σε νοσοκομεία για παιδιά.

Το Πρόγραμμα Σπουδών και η φυσιогνωμία του Τμήματος

Το νέο Πρόγραμμα Σπουδών του Παιδαγωγικού Τμήματος Προσχολικής Εκπαίδευσης περιέχει αλλαγές που διαδραματίζουν ουσιαστικό ρόλο στη διαμόρφωση της φυσιогνωμίας του. Αναφερόμαστε σε μερικές από αυτές:

Εδραίωση του επιστημονικού προφίλ του Τμήματος με τη δημιουργία ενότητων που μπορούν να μετεξελιχθούν σε Τομείς μετά την αυτονομία του Τμήματος. Αποσαφηνίζοντας το χαρακτήρα και τα επιστημονικά γνωρίσματα της κάθε ενότητας, θα διαπιστώσουμε τη συνολική προσφορά του νέου Προγράμματος Σπουδών προς τους φοιτητές και τις φοιτήτριες του Τμήματός μας, προκειμένου να αποκτήσουν εκείνα τα εφόδια που θα τους δώσουν τη δυνατότητα να διαχειριστούν θεωρητικά ζητήματα, αλλά και εκείνα τα απαραίτητα εργαλεία που θα τους επιτρέψουν να εφαρμόσουν τις παιδαγωγικές μεθόδους στην προσχολική ηλικία:

1. Ενότητα Παιδαγωγικών Μαθημάτων. Η ενότητα των παιδαγωγικών μαθημάτων περιλαμβάνει γνωστικά αντικείμενα που εμβαθύνουν στην κατανόηση της παιδαγωγικής διαδικασίας, αποσαφηνίζουν τον όρο “αγωγή” και αναζητούν τρόπους επιστημονικής θεμελίωσης των προϋποθέσεων και των σκοπών της αγωγής και της διδακτικής πράξης. Δίνεται έμφαση στην έρευνα για την αντιμετώπιση και τη μελέτη των εκπαιδευτικών προβλημάτων, ενώ ταυτόχρονα γίνεται προσπάθεια σύνδεσης της θεωρίας με την πράξη, έτσι ώστε η πράξη να αποτελεί τη βάση της επιστημονικής θεωρίας. Η διδασκαλία των μαθημάτων γίνεται με στόχο να καταστήσει τον μελλοντικό παιδαγωγό ικανό να ανταποκριθεί στις νέες απαιτήσεις και ανάγκες της εκπαίδευσης που αφορούν στην αξιολόγηση των πληροφοριών, στην ευαισθητοποίηση των παιδιών, στην αξία της προστασίας του περιβάλλοντος, καθώς και στην ευαισθητοποίησή τους σε θέματα νέων μορφών ανισότητας και πολιτισμικών ιδιαιτεροτήτων.

2. Ενότητα μαθημάτων Ψυχολογίας. Η ενότητα της ψυχολογίας περιλαμβάνει μαθήματα που αφορούν σε θέματα θεωρίας, έρευνας και μεθοδολογίας στο χώρο της ψυχολογίας γενικά και εξειδικευμένες γνώσεις σε τομείς εξελικτικής, γνωστικής, σχολικής και κοινωνικής ψυχολογίας. Μέσα από αυτές τις γνώσεις μελετάται η επιρροή του κοινωνικού και φυσικού περιβάλλοντος πάνω στη νόηση, στα συναισθήματα και στη συμπεριφορά του ανθρώπου, υπό το πρίσμα της αλληλεπίδρασης και της δυναμικής μέσα στη σχολική τάξη. Παράλληλα, δίνεται έμφαση στην πρακτική εφαρμογή των γνώσεων αυτών με την επίλυση και πρόληψη των παιδαγωγικών προβλημάτων.

3. Ενότητα μαθημάτων Ιστορίας, Τέχνης και Πολιτισμού. Η ενότητα αυτή περιλαμβάνει μαθήματα που έχουν ως στόχο να καλλιεργήσουν στους διδασκόμενους την ιστορική σκέψη και συνείδηση, να εντρυφήσουν σε ζητήματα πολιτισμικής κληρονομιάς, αλλά και σε ζητήματα σύνθεσης και ανάλυσης κειμένων και έργων τέχνης για την παιδική ηλικία. Αυτό επιτυγχάνεται με τη βοήθεια της ιστοριογραφίας και των θεωριών για την τέχνη, ώστε οι διδασκόμενοι να μπορούν να προσεγγίζουν και να ερμηνεύουν το ιστορικό, το πολιτισμικό γίγνεσθαι και γενικότερα τα δεδομένα της τέχνης και της

αισθητικής, μέσα από δόκιμες παιδαγωγικές διαδικασίες. Μέσα από τα επί μέρους μαθήματα της ιστορίας, της ιστορίας της τέχνης, της λογοτεχνίας, της θεατρικής παιδείας, των εικαστικών τεχνών, της ορχηστρικής και της μουσικής, αποκτούνται οι απαραίτητες δεξιότητες που θα προετοιμάσουν το φοιτητή και τη φοιτήτρια της παιδαγωγικής επιστήμης ώστε να αντιμετωπίσει μία από τις πιο σοβαρές πτυχές του παιδιού, που είναι η καλλιτεχνική δημιουργία. Ο John Dewey, ο Rudolph Arnhem, ο Herbert Reed, η Laura H. Charman και μεγάλοι καλλιτέχνες της εποχής μας ανέδειξαν το φαινόμενο της καλλιτεχνικής σκέψης ως τη σημαντικότερη βάση ανάπτυξης της δημιουργικής σκέψης των παιδιών. Έτσι, με το κλείσιμο του 20ου αιώνα και το άνοιγμα της τρίτης χιλιετίας βρίσκουμε τις αναπτυγμένες χώρες να έχουν εντάξει συνειδητά στα προγράμματά τους την καλλιτεχνική παιδεία, μέσα από την οποία θα καλλιεργηθεί η φαντασία, θα προσδιοριστούν οι έννοιες του πνευματικού μέσα στον υλικό πολιτισμό, θα διερευνηθούν οι δυνατότητες της εποπτείας και της κριτικής σκέψης και θα προσδιοριστούν αντιληπτικές ικανότητες για το χώρο και το χρόνο.

4. Ενότητα Φυσικών Επιστημών, Τεχνολογίας και Περιβάλλοντος. Οι φυσικές επιστήμες και η τεχνολογία αποτελούν επιτεύγματα του ανθρώπινου πνεύματος, τα αποτελέσματα των οποίων κατακλύζουν την καθημερινή ζωή του σύγχρονου ανθρώπου. Τα παιδιά, στην προσπάθειά τους να εξηγήσουν τα φαινόμενα που συναντούν καθημερινά, κατασκευάζουν αυθόρμητα τις προσωπικές τους “κοσμοθεωρίες”, πριν ακόμα εισέλθουν στις δομές της τυπικής εκπαίδευσης. Επομένως, η προσπάθεια συστηματικής μελέτης των παιδιών στο Νηπιαγωγείο, συμβαδίζει με τη φυσική τους ανάπτυξη και τον αυθορμητισμό. Η εξοικείωση των παιδιών με τις φυσικές επιστήμες και την τεχνολογία αποσκοπεί στο να θέσει τα θεμέλια για την ανάπτυξη ικανών και υπεύθυνων πολιτών, απέναντι σ’ έναν κόσμο που συνεχώς μεταβάλλεται.

5. Ενότητα μαθημάτων Κοινωνικών Επιστημών - Μεθοδολογίας. Η ενσωμάτωση των Κοινωνικών Επιστημών στα προγράμματα εκπαίδευσης των Παιδαγωγικών Τμημάτων εμπλουτίζει το διεπιστημονικό πεδίο της παιδαγωγικής γνώσης. Οι κοινωνικές επιστήμες με τα δικά τους μεθοδολογικά εργαλεία επιδιώκουν να δώσουν απαντήσεις σε ζητήματα που συνδέονται: α) με την ανάλυση του εκπαιδευτικού συστήματος ως κοινωνικού θεσμού, β) με τη μελέτη του ελεγχόμενου από το κράτος παιδαγωγικού μηχανισμού, ο οποίος επιλέγει-διαμορφώνει τη σχολική γνώση και επιβάλλει τις εκπαιδευτικές πρακτικές, γ) με την ερμηνεία της εξελισσόμενης εκπαιδευτικής πραγματικότητας και δ) με την ανάδειξη των πεδίων παρέμβασης, τα οποία μπορεί να αξιοποιήσει η παιδαγωγική.

Παράλληλα, τα μαθήματα μεθοδολογίας επιδιώκουν να δημιουργήσουν τις προϋποθέσεις για την ενίσχυση, με ερευνητικά δεδομένα, των θεωρητικών υποθέσεων του διεπιστημονικού πεδίου της παιδαγωγικής.

Η ένταξη των επιμέρους μαθημάτων στις παραπάνω πέντε ενότητες έγινε με τέτοιο τρόπο ώστε οι φοιτητές και οι φοιτήτριες να παρακολουθούν στα πρώτα έτη τα υποχρεωτικά και εφαρμοσμένα μαθήματα και να μένουν ελεύθερα τα τελευταία εξάμηνα για ερευνητική δραστηριότητα ή εκπόνηση πτυχιακής εργασίας. Ταυτόχρονα, έγινε προσπάθεια να μειωθούν τα υποχρεωτικά μαθήματα και να αυξηθούν τα επιλογής, έτσι ώστε οι φοιτητές και οι φοιτήτριες να μπορούν, εφόσον το επιθυμούν, να προσαρμόσουν μόνοι τους τις σπουδές τους ανάλογα με τα ενδιαφέροντά τους.

Ασκήσεις Παιδαγωγικών Εφαρμογών (Α.Π.Ε.) - Σύγκλιση και αλληλουχία με το πρόγραμμα σπουδών.

Η μεγαλύτερη καινοτομία του νέου Προγράμματος Σπουδών αφορά στην Πρακτική Άσκηση η οποία και μετονομάζεται σε Ασκήσεις Παιδαγωγικών Εφαρμογών (Α.Π.Ε.). Η πρακτική άσκηση μετακινείται από τα τελευταία στα πρώτα εξάμηνα σπουδών, ενώ ταυτόχρονα διευρύνεται για να καλύψει εκτός από το νηπιαγωγείο και άλλους χώρους, όπως τα μουσεία, τα ιδρύματα, τα στέκια του παιδιού και τα ΜΜΕ. Ο σκοπός της αλλαγής είναι διττός: από τη μια μεριά αντανάκλα τη νέα φυσιογνωμία του Τμήματος, ενώ από την άλλη προτείνει ένα πνεύμα αλληλουχίας και διεπιστημονικής προσέγγισης, ώστε το συνολικό πρόγραμμα σπουδών να μην είναι ξένο και μετέωρο προς τις απαιτήσεις της κοινωνίας. Οι παιδαγωγικές εφαρμογές χωρίζονται σε τρία στάδια. Το πρώτο έχει διάρκεια δύο εξαμήνων οι φοιτητές και φοιτήτριες ασκούνται στην παρατήρηση της παιδαγωγικής πράξης στο χώρο του νηπιαγωγείου, του μουσείου, των χώρων της Τέχνης, των κέντρων εξωσχολικής απασχόλησης, των ορφανοτροφείων, καθώς και άλλων συναφών με το αντικείμενο χώρων. Στο δεύτερο στάδιο γίνεται προσομοίωση της διδασκαλίας κατά τη διάρκεια του μαθήματος. Τα πλεονεκτήματα της επιλογής αυτής συνίστανται στο ότι επιτρέπουν στους διδασκόμενους να επικεντρώσουν το ενδιαφέρον τους στο αντικείμενο της διδασκαλίας και έξω από τις πραγματικές συνθήκες της διδακτικής πράξης. Τέλος, στο τρίτο στάδιο η εφαρμογή του προγράμματος της πρακτικής άσκησης θα γίνεται με την εποπτεία και τη καθοδήγηση όλων των διδασκόντων.

Η προοπτική

Το νέο Πρόγραμμα Σπουδών για το ακαδ. έτος 2001-2002 περιέχει καινοτόμες αλλαγές στον τρόπο οργάνωσης σπουδών, οι οποίες και αποκρυσταλλώνουν, σε μεγάλο βαθμό, τη φυσιογνωμία του Τμήματος. Οι αλλαγές αυτές αποτελούν μια καλή αρχή για την περαιτέρω αναβάθμιση του Προγράμματος Σπουδών, όπως αυτή καθορίζεται από τις προοπτικές ενός νέου ελληνικού Πανεπιστημίου στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

Πιστεύουμε ότι η προσπάθεια που έγινε για σύζευξη της θεωρίας με την πράξη σε επιστήμες και Τέχνες που έχουν σχέση με την προσχολική εκπαίδευση θα ανοίξει νέες προοπτικές στους φοιτητές του Τμήματός μας. Στη σημερινή εξελισσόμενη κοινωνία, ανοιχτή στη διεθνοποίηση της γνώσης, οι παραπάνω αλλαγές κρίνονται αναγκαίες, ώστε οι φοιτητές και οι φοιτήτριες να αποκτήσουν τα απαραίτητα εργαλεία για να αντιμετωπίσουν τον ανταγωνισμό στην πρόσβαση των πληροφοριών και να αντεπεξέλθουν στις απαιτήσεις της νέας χιλιετίας. Γι’ αυτό και το Τμήμα επιδιώκει την ίδρυση μεταπτυχιακού κύκλου

σπουδών στον οποίο θα εξειδικεύονται κατευθύνσεις σε νέες επιστημονικές περιοχές και σε νέα πεδία εργασίας των αυριανών παιδαγωγών.

Μαθήματα

A. Ενότητα Παιδαγωγικών Μαθημάτων

• ΠΥ1 Θεωρία Προσχολικής Αγωγής

Διδάσκουσα: Δ. Κακανά

Το μάθημα αποσκοπεί μέσα από μια σύντομη ανασκόπηση των σημαντικότερων παιδαγωγικών ιδεών και συστημάτων να βοηθήσει τους φοιτητές να κατανοήσουν καλύτερα τη σύγχρονη παιδαγωγική πραγματικότητα, όπως αυτή διαμορφώθηκε με το πέρασμα των χρόνων. Ειδικότερα, προσεγγίζονται οι βασικές παιδαγωγικές θεωρίες των κλασικών της παιδαγωγικής (Σωκράτης, Πλάτωνας, Αριστοτέλης, Πλούταρχος, Montaigne, Comenius, Lock, Rousseau, Pestalozzi, Fr bel), των εκπροσώπων της Νέας Αγωγής (Claparede, Dewey, Montessori, Decroly, Freinet, Cousinet, Neil), καθώς και σύγχρονες ψυχολογικές-παιδαγωγικές θεωρίες (Piaget, Vygotsky, Bruner).

• ΠΥ2 Θεωρία και Μεθοδολογία Δραστηριοτήτων Νηπιαγωγείου

Διδάσκουσα: Κ.Μιχαλοπούλου

Το μάθημα διαπραγματεύεται γενικές αρχές διδακτικής μεθοδολογίας και μεθόδους αγωγής βάσει των οποίων ο νηπιαγωγός οργανώνει τις δραστηριότητες και πραγματοποιεί τους στόχους «διδασκαλίας» και μάθησης αναλαμβάνοντας έργο υποβοήθησης των νηπίων, λαμβάνοντας υπόψη την ηλικία, τα ενδιαφέροντα, τις ανάγκες, τις ικανότητες, τις γνώσεις τους. Το περιεχόμενο του μαθήματος αφορά στις εξής θεματικές: Τι είναι αναλυτικό πρόγραμμα. Διαφοροποίηση παλιών αναλυτικών με τα νέα (τύπου curriculum). Τι είναι διδακτική μεθοδολογία. Γενικές αρχές διδακτικής μεθοδολογίας. Αρχές της ανάπτυξης και μάθησης των νηπίων που υπαγορεύουν τις αναπτυξιακά κατάλληλες πρακτικές στα προγράμματα προσχολικής αγωγής. Μέθοδοι αγωγής. Το Αναλυτικό Πρόγραμμα: φιλοσοφία, παιδαγωγικές αντιλήψεις και εσωτερική οργάνωση. Γενικός σκοπός του νηπιαγωγείου και στόχοι «διδασκαλίας» και μάθησης. Οργάνωση του χώρου και του χρόνου στο νηπιαγωγείο. Δομή του προγράμματος του νηπιαγωγείου. Το ολόημερο νηπιαγωγείο. Ρόλος νηπιαγωγού. Παιδαγωγική ατμόσφαιρα. Καταστάσεις προβληματισμού.

• ΠΥ3 Γλωσσικό Υλικό για το Νηπιαγωγείο

Διδάσκων: Β.Δ. Αναγνωστόπουλος

Το μάθημα περιλαμβάνει θεωρητικές και πρακτικές πλευρές αντιμετώπισης του καιρίου προβλήματος που αντιμετωπίζει ο νηπιαγωγός στην πράξη: τη γλωσσική πραγματικότητα των παιδιών. Ανάμεσα σ' ένα γλωσσικό μωσαϊκό οφείλει ο νηπιαγωγός να καλλιεργήσει ένα κοινό λόγο επικοινωνίας, κοινό παρονομαστή γλώσσας. Η καλλιέργεια αυτή θα επιτευχθεί, αξιοποιώντας δύο βασικές πηγές γλωσσικού υλικού: τη λαϊκή παράδοση (παραμύθια, ιστορίες, λεκτικά παιχνίδια, τραγουδάκια κ. ά.) και τη σύγχρονη παιδική λογοτεχνία. Το μάθημα αποβλέπει στην ενίσχυση των νηπιαγωγών ώστε να μπορούν αποτελεσματικά να βοηθήσουν τα νήπια στη γλωσσική τους καλλιέργεια.

Μέθοδος διδασκαλίας: διαλέξεις, φροντιστήρια, εργασίες.

• ΠΥ4 Διδακτική Πρώτης Ανάγνωσης και Γραφής

Διδάσκουσα: Μ. Παπαδοπούλου

Οι σχέσεις γραπτού και προφορικού λόγου, ο ιδιαίτερος τρόπος δόμησης και λειτουργίας του γραπτού λόγου και οι διαδικασίες ανάδυσης του γραμματισμού σε παιδιά προσχολικής ηλικίας συνιστούν τα κεντρικά θέματα αυτού του μαθήματος. Σε αυτήν την κατεύθυνση το μάθημα στοχεύει: α) στην εξοικείωση των φοιτητών με τη γραφή ως συστήματος συμβολικής σημείωσης, β) στην κατανόηση της αναγνωστικής και γραφικής δραστηριότητας, γ) στην κατάρτιση στις μεθόδους και προσεγγίσεις που χρησιμοποιήθηκαν διαχρονικά για την εκμάθηση της γραφής και της ανάγνωσης, και δ) στις διαδικασίες ανάδυσης του γραμματισμού σε παιδιά προσχολικής ηλικίας. Η αξιολόγηση γίνεται με γραπτή εξέταση στο τέλος του εξαμήνου ενώ προαιρετικά προτείνονται μικρές δραστηριότητες στη διάρκεια του εξαμήνου.

• ΠΥ5 Σύγχρονα Θέματα Προσχολικής Παιδαγωγικής

Διδάσκουσα: Α. Βιδάλη

Το μάθημα εξετάζει ορισμένες πολύ απλές και καθημερινές έννοιες της παιδαγωγικής σκέψης, όπως αυτές του παιδιού, της οικογένειας, της νηπιαγωγού,

της μητρότητας και άλλες, σε μια προσπάθεια να τις καταστήσει αντικείμενο μελέτης και προβληματισμού. Διερευνά δηλαδή τους τρόπους που κατασκευάζονται οι έννοιες αυτές, κοινωνικά και ιστορικά στα πλαίσια της σκέψης που αναπτύσσεται στο Δυτικό Κόσμο, γύρω από τα θέματα της εκπαίδευσης και της αγωγής των μικρών παιδιών. Μελετά ιδιαίτερα τις κοινωνικές συγκυρίες και ανιχνεύει τις σχέσεις εξουσίας μέσα από τις οποίες προέκυψαν, κυριάρχησαν ή υπονομεύτηκαν οι απόψεις του Νέου Σχολείου και της Προοδευτικής Εκπαίδευσης. Συγχρόνως όμως αναφέρεται και σε συγκεκριμένα παραδείγματα από την ελληνική εκπαιδευτική πραγματικότητα σε μια προσπάθεια να απομονώσει τους λόγους και τις καθημερινές πρακτικές που συγκροτούν το παιδαγωγικό υποκείμενο. Το μάθημα έχει σεμιναρικό χαρακτήρα και χρησιμοποιεί την προφορική παρουσίαση της βιβλιογραφίας από ομάδες φοιτητών μέσα στην τάξη. την παρουσίαση ακολουθεί κάθε φορά συζήτηση περί των συγκεκριμένων παιδαγωγικών απόψεων. Σκοπός του, είναι η ανάπτυξη της κριτικής σκέψης και του προβληματισμού γύρω από παιδαγωγικά ζητήματα.

- ΠΕ1 Δημιουργικότητα και μέσα έκφρασης

Διδάσκουσα: Κ. Μιχαλοπούλου

Η καλλιέργεια της φαντασίας και της δημιουργικής σκέψης είναι αναμφισβήτητο στόχος πρωταρχικής σημασίας για την προσχολική αγωγή. Οι ευθύνες για τη μέγιστη αξιοποίηση του εύρους δυνατοτήτων για δημιουργία σε κάθε παιδί εναποτίθενται στον παιδαγωγό που μπορεί να αναπτύξει στα νήπια την επιθυμία για δημιουργία μέσα από ποικίλες μορφές έκφρασης. Το περιεχόμενο του μαθήματος αφορά στις εξής θεματικές: Ορισμός και φύση της δημιουργικότητας. Η σχέση της δημιουργικότητας με τη νοημοσύνη. Γνωρίσματα της δημιουργικότητας και κριτήρια αξιολόγησής της. Τεστ δημιουργικότητας. Δημιουργική σκέψη. Δημιουργική φαντασία. Έκφραση και δημιουργία. Παιχνίδι και δημιουργικότητα. Δημιουργικότητα και παιδικές αναπαραστάσεις. Δημιουργικότητα και παιδικό σχέδιο. Η καλλιέργεια της φαντασίας στο νηπιαγωγείο. Ο εμπυχωτικός ρόλος του νηπιαγωγού στην ανάπτυξη της δημιουργικής σκέψης των νηπίων. Η προσέγγιση των δημοτικών προσχολικών κέντρων του Ρέτζιο Εμίλια της Ιταλίας. Η θεωρία του Gardner για την πολλαπλή νοημοσύνη και μια αντίστοιχη προσέγγιση για την Προσχολική Αγωγή.

- ΠΕ2 Εισαγωγή στη Γενική Γλωσσολογία

Διδάσκουσα: Μ. Παπαδοπούλου

Η γλώσσα αποτελεί ένα από τα πλέον σύνθετα και περίπλοκα φαινόμενα της ανθρώπινης κοινωνίας. Στόχος της γενικής γλωσσολογίας είναι η κατανόηση της δομής των γλωσσών και των σχέσεων που διέπουν το σύστημα κάθε γλώσσας. Στο μάθημα προσδιορίζεται το αντικείμενο της γλωσσολογίας, παρουσιάζονται τα διάφορα επίπεδα γλωσσικής ανάλυσης και αναλύονται οι βασικές αρχές και έννοιες της γενικής γλωσσολογίας με παραδείγματα που αντλούνται από την κοινή νεοελληνική γλώσσα. Η αξιολόγηση του μαθήματος προβλέπεται να γίνει με γραπτές εξετάσεις στο τέλος του εξαμήνου.

- ΠΕ3 Κοινωνικός Αποκλεισμός και Νηπιαγωγείο

Διδάσκουσα: Α. Βιδάλη

Η ύπαρξη, στο νηπιαγωγείο, ενός σημαντικού αριθμού παιδιών που ανήκουν σε γλωσσικές, θρησκευτικές, εθνικές ή φυλετικές μειονότητες θέτει μια σειρά από ζητήματα που η ελληνική εκπαίδευση δεν είναι έτοιμη να αντιμετωπίσει, καθώς οι ιδιαιτερότητες των παιδιών αυτών έρχονται να προστεθούν στις ήδη υπάρχουσες ανισότητες φύλου και κοινωνικής τάξης. Το μάθημα εξετάζει την εμπειρία άλλων ευρωπαϊκών κρατών από την ένταξη παιδιών γλωσσικών μειονοτήτων στο εκπαιδευτικό σύστημα και επεξεργάζεται εναλλακτικές προτάσεις για προγράμματα και μεθόδους διδασκαλίας στο νηπιαγωγείο οι οποίες παίρνουν σοβαρά υπόψη την σχέση που διατηρεί η γλώσσα και η προσωπική ιστορία με την ταυτότητα του ανθρώπου. Το μάθημα αυτό έχει εφαρμοσμένο αλλά και βιωματικό χαρακτήρα. Εφαρμοσμένο γιατί ενθαρρύνει τις φοιτήτριες/φοιτητές να επεξεργαστούν μια σειρά από ασκήσεις που καλούνται να εφαρμόσουν στο νηπιαγωγείο με στόχο την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού. Βιωματικό γιατί γίνεται προσπάθεια ευαισθητοποίησης των φοιτητριών/φοιτητών στα θέματα της διαφοράς μέσα από την ανάλυση προσωπικών βιωμάτων τους. Το μάθημα χρησιμοποιεί ακόμη την μέθοδο της συνέντευξης ως τρόπο γνωριμίας με τον «άλλο» που θεωρούμε «διαφορετικό». Εξετάζεται με εργασίες.

- ΠΕ4 Εισαγωγή στην Παιδαγωγική

Διδάσκουσα: Δ. Κακανά

Το μάθημα αποσκοπεί να βοηθήσει τους φοιτητές και τις φοιτήτριες να κατανοήσουν και να εμβαθύνουν σε βασικά θέματα της Παιδαγωγικής, και κυρίως της Προσχολικής Παιδαγωγικής. Συζητούνται βασικά θέματα που μελλοντικά θα τους απασχολήσουν, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στις μορφωτικές κοινότητες (οικογένεια, σχολείο, κοινωνία, κράτος), στο ρόλο των ΜΜΕ αλλά και άλλων μέσων αγωγής. Ακόμη αναλύονται διάφορα προβλήματα που επηρεάζουν τη φοίτηση (ρατσισμός, ξενοφοβία), ο αντισταθμιστικός ρόλος του νηπιαγωγείου, η επίδραση της κληρονομικότητας και του περιβάλλοντος στην αγωγή του παιδιού, οι συντελεστές αγωγής και τέλος οι μέθοδοι έρευνας της Παιδαγωγικής.

• ΠΕ5 Η Αφήγηση στην Προσχολική Εκπαίδευση

Διδάσκουσα: Τ. Τσιλιμένη

Το μάθημα εξετάζει την τέχνη της αφήγησης. Τίθενται οι γενικές αρχές της αφηγηματολογίας και διευκρινίζονται τυπολογικά και εννοιολογικά σχετικοί όροι. Διερευνώνται τα αφηγηματικά χαρακτηριστικά γνωρίσματα των κειμένων, οι αφηγηματικές προοπτικές και τεχνικές που προτείνονται για την ένταξη της αφηγηματικής λειτουργίας στο χώρο της προσχολικής αγωγής. Διαπιστώνεται η σημασία της αξιοποίησης της αφήγησης μέσα στο χώρο του σχολείου. Το μάθημα συνδυάζει τη θεωρητική με την πρακτική πλευρά. Αναλύονται λογοτεχνικά κείμενα για παιδιά, κάτι που επιτρέπει τη δοκιμή των θεωρητικών εργαλείων πάνω στο λογοτεχνικό έργο. Υπογραμμίζεται ο ρόλος του αφηγητή, του αναγνώστη, γίνεται αναφορά στα είδη της αφήγησης και προτείνονται ασκήσεις εξάσκησης και μύησης στην τέχνη αυτή. Εξετάζονται πολλαπλές μορφές αφήγησης καθώς και δραστηριότητες που οργανώνονται και ακολουθούν την λειτουργία της αφήγησης.

• ΠΕ6 Συστηματική Παρατήρηση και Αξιολόγηση Νηπίων

Διδάσκουσα: Δ. Κακανά

Το μάθημα στοχεύει να ευαισθητοποιήσει τους φοιτητές και τις φοιτήτριες σε θέματα εκπαιδευτικής αξιολόγησης και να τους βοηθήσει να κατανοήσουν τη μορφή και τις διαστάσεις που μπορεί αυτή να λάβει στο χώρο της προσχολικής εκπαίδευσης. Παράλληλα επιδιώκει να τους δώσει ένα επιστημονικό εργαλείο που θα τους βοηθήσει αφενός να εμβαθύνουν στην κατανόηση του παιδιού αποκτώντας μια πλήρη εικόνα της συνολικής ανάπτυξής του, η οποία βασίζεται σε αντικειμενικά στοιχεία και αφετέρου τους επιτρέπει να αξιολογούν και να βελτιώνουν το εκπαιδευτικό τους πρόγραμμα.

• ΠΕ7 Μυθοπλασία Μικρών Ιστοριών – Δημιουργική γραφή

Διδάσκουσα: Τ. Τσιλιμένη

Υπό το πρίσμα των σύγχρονων θεωριών και τάσεων, να προσεγγίσει την τέχνη της μυθοπλασίας και της «δημιουργικής γραφής» που εδώ και χρόνια καθιερώθηκε κυρίως στον αγγλοσαξονικό κόσμο. Το μάθημα επιδιώκει να ερευνώνται οι μεθοδολογικές στρατηγικές μέσα από τις οποίες ο εκπαιδευτικός μπορεί να οδηγήσει τα παιδιά στην ενδυνάμωση του ρόλου τους ως αναγνώστες. Η γραφή εξετάζεται ως μέσο έκφρασης, επικοινωνίας και δημιουργικότητας. Οι φοιτητές γνωρίζουν τις τεχνικές παραγωγής κειμένου και τους αφηγηματικούς μηχανισμούς των κειμένων ώστε να αποκτήσουν την ικανότητα να μυσούν τα παιδιά της προσχολικής ηλικίας στη δημιουργία μιας «δικιάς τους» λογοτεχνίας. Το μάθημα έχει και μορφή εργαστηρίου καθώς περιλαμβάνει ασκήσεις διαφόρων ειδών γραφής (βιωματική, ρεαλιστική, φανταστική, λογοτεχνική κ.α.)

• ΠΕ8 Δραστηριότητες Νηπιαγωγείου και Αναλυτικό Πρόγραμμα

Διδάσκουσα: Κ.Μιχαλοπούλου

Το μάθημα διαπραγματεύεται τη δομή του προγράμματος του νηπιαγωγείου και δίνει στο φοιτητή τα εφόδια για την αιτιολογημένη οργάνωση, μεθόδευση και ανάπτυξη των δραστηριοτήτων στο νηπιαγωγείο μέσα από το συγκερασμό θεωρίας και πράξης. Το περιεχόμενο του μαθήματος αφορά στις εξής θεματικές: Ανάπτυξη του νηπίου – τομείς ανάπτυξης αναλυτικού προγράμματος. Έννοια, σκοπός, επιδιώξεις, περιεχόμενα και μεθοδολογική προσέγγιση των δραστηριοτήτων ψυχοκινητικής ανάπτυξης, επικοινωνίας και έκφρασης, καλλιτεχνικών και αισθητικών δραστηριοτήτων, επιστημονικών και τεχνολογικών, κοινωνικών – συναισθηματικών – ηθικών και θρησκευτικών δραστηριοτήτων. Ελεύθερες και οργανωμένες δραστηριότητες. Η βιωματική προσέγγιση της μάθησης (προσέγγιση project). Οργάνωση ημερήσιου προγράμματος σε ομάδες εργασίας. Προσδοκίες ανά ηλικιακή ομάδα και διαφοροποίηση του προγράμματος.

• ΠΕ9 Οργάνωση και Διοίκηση Εκπαίδευσης

Διδάσκων: ΠΔ 407/80

• ΠΕ10 Η Ψυχική και Κοινωνική Διάσταση της Αφηγηματικής Σχέσης

Διδάσκουσα: Α. Βιδάλη

Με την επικράτηση των Μ.Μ.Ε. τα παιδιά βρίσκονται εκτεθειμένα σε πολύπλοκες μορφές εικονικής πραγματικότητας. Η διερεύνηση των τρόπων παραγωγής νοήματος μέσα από τα διάφορα κείμενα με τα οποία έρχεται σε επαφή το παιδί δεν ενδιαφέρει μόνο την επιστήμη της επικοινωνίας αλλά και την εκπαίδευση εφόσον γνωρίζουμε ότι η σχέση με τα κείμενα διαμορφώνει τον ψυχισμό των παιδιών και επηρεάζει τις σχέσεις με τους άλλους ανθρώπους. Το μάθημα αυτό εξετάζει τους τρόπους με τους οποίους ο αφηγηματικός λόγος επιδρά στον ψυχισμό και έχει κοινωνικές συνέπειες. Αναφέρεται, δηλαδή, στη σχέση που διατηρούν τα παιδιά-θεατές, αναγνώστες, ακροατές με τις διαφορετικές μορφές αφήγησης από την ιστορία που διηγείται ο γονιός και ο δάσκαλος, μέχρι το βίντεο, την τηλεόραση, τις φωνητικές κασέτες, τις διαφημίσεις, τα παιδικά βιβλία, τα θέατρα, τα περιοδικά και φυσικά τα παραδοσιακά

παραμύθια. Το μάθημα έχει σεμιναρικό χαρακτήρα σημαντικό μέρος του οποίου αποτελεί η ανάλυση (γίνεται με τη βοήθεια της θεωρίας της Σημειολογίας και της Ψυχανάλυσης) μέσα στην τάξη συγκεκριμένων παραδειγμάτων αφηγηματικού λόγου. Σκοπός του μαθήματος είναι η συνειδητοποίηση της πολυπλοκότητας των επιπτώσεων της αφήγησης, μιας πολυπλοκότητας που δύσκολα ελέγχεται από τον εκπαιδευτικό αφού η αφήγηση λειτουργεί πάντα ταυτόχρονα και σε μη συνειδητό επίπεδο.

• ΠΕ11 Ανάπτυξη Γλωσσικών Δεξιοτήτων στο Νηπιαγωγείο

Διδάσκουσα: Μ. Παπαδοπούλου

Η ανάπτυξη της γλωσσικής δεξιότητας κάθε ομιλητή στη μητρική του γλώσσα εκτείνεται σε όλη τη διάρκεια της ζωής του. Θεωρητικά, υποστηρίζεται ότι μέχρι την ηλικία των 6 ετών το παιδί έχει ολοκληρώσει έναν πρώτο κύκλο ανάπτυξης σε επίπεδο δομών και λεξιλογίου, παρόλαυτα παρατηρείται μεγάλη ποικιλία στις γλωσσικές δεξιότητες των νηπίων. Στόχος του μαθήματος είναι ο σχεδιασμός και η παραγωγή δραστηριοτήτων για την ανάπτυξη των γλωσσικών δεξιοτήτων των παιδιών προσχολικής ηλικίας. Στο μάθημα γίνεται μια σύντομη αναδρομή στις γλωσσολογικές θεωρίες για την κατάκτηση της μητρικής γλώσσας, ενώ παράλληλα μελετώνται τα διάφορα είδη λόγου μέσω της ανάλυσης του εκφερόμενου λόγου σε ποικίλες περιστάσεις επικοινωνίας. Για την αξιολόγηση του μαθήματος προτείνεται ένα μεικτό σύστημα με υποχρεωτικές ομαδικές και ατομικές εργασίες παραγωγής δραστηριοτήτων και προφορική εξέταση.

• ΠΕ12 Δραστηριότητες Πρώτης Γραφής και Ανάγνωσης στο Νηπιαγωγείο

Διδάσκουσα: Μ. Παπαδοπούλου

Η εισαγωγή των παιδιών προσχολικής ηλικίας στο γραπτό λόγο αποτελεί έναν από τους πλέον προκλητικούς και ενίοτε αμφιλεγόμενους στόχους του καινούριου αναλυτικού προγράμματος για τη διδασκαλία της γλώσσας στα νηπιαγωγεία. Η ανάδυση του γραμματισμού σε κάθε παιδί μπορεί να ακολουθεί διαφορετικούς δρόμους και τρόπους και εναπόκειται στον/στην νηπιαγωγό να αναζητήσει ποικίλες διαδικασίες ώστε η πορεία προς τον γραμματισμό να είναι αποτελεσματική για το σύνολο των παιδιών της τάξης του/της. Το συγκεκριμένο μάθημα προβλέπεται να έχει εργαστηριακή μορφή και στοχεύει στην εξοικείωση των φοιτητών με το σχεδιασμό και τη δημιουργία δραστηριοτήτων κατανόησης και παραγωγής γραπτού λόγου σε παιδιά προσχολικής ηλικίας. Για την αξιολόγηση του μαθήματος προτείνονται ομαδικές και ατομικές εργασίες.

• ΠΕ13 Εκπαίδευση και ΜΜΕ

Διδάσκων: Γ. Καμαριανός (Π.Δ. 407/80)

Τα τελευταία χρόνια παρουσιάζεται και στην χώρα μας έντονος ο προβληματισμός γύρω από τη σχέση του παιδιού και των σύγχρονων Μ.Μ.Ε.. Οι επιδράσεις των σύγχρονων Μ.Μ.Ε. τόσο στο παιδί, όσο και στη λειτουργία του εκπαιδευτικού συστήματος αποτέλεσε τις τελευταίες δεκαετίες ένα από τα κεντρικά ζητήματα της κοινωνιολογίας της εκπαίδευσης. Το περιεχόμενο του μαθήματος θα κινηθεί στο πλαίσιο που αρθρώνεται γύρω από τις παρακάτω ενδεικτικές θεματικές ενότητες: Μεθοδολογικές προσεγγίσεις, η κοινωνικοποιητική λειτουργία της τηλεόρασης, η μαθησιακή διαδικασία, οι θεωρίες της αρνητικής και μη-αρνητικής επίδρασης των Μ.Μ.Ε., η δομή της μαζικής κοινωνίας και επικοινωνίας και η σύγχρονη κουλτούρα, η εξουσία του επικοινωνιακού λόγου και οι σχολικές πρακτικές, η παιδική βία πίσω από τα Μ.Μ.Ε., η χειραγώγηση της διαφήμισης και η καταναλωτική κουλτούρα, Μ.Μ.Ε. και οικογένεια, Μ.Μ.Ε. και σχολείο, Μ.Μ.Ε. και ελεύθερος χρόνος.

• ΠΕ14 Παιδαγωγική Αντιμετώπιση των Μαθησιακών Δυσκολιών

Διδάσκουσα: Ε. Ματή-Ζήση (Π.Δ. 407/80)

Σκοπός του μαθήματος είναι η ενημέρωση σε θέματα ορισμού, αιτιολογίας, διάγνωσης και αντιμετώπισης των Μαθησιακών Δυσκολιών (με ή χωρίς συνακόλουθα προβλήματα συμπεριφοράς π.χ. υπερκινητικότητα, διαταραχή ελλειμματικής προσοχής, κινητική διαταραχή) και η κατάρτιση των φοιτητών όσον αφορά στο σχεδιασμό και την υλοποίηση προγραμμάτων εξατομικευμένης ενισχυτικής διδασκαλίας σε παιδιά Νηπιαγωγείου που βρίσκονται σε υψηλό κίνδυνο. Δεδομένου ότι πρέπει να προλαμβάνουμε παρά να θεραπεύουμε, η σπουδαιότητα του μαθήματος έγκειται στην παροχή γνώσεων με βάση τα σύγχρονα ερευνητικά δεδομένα σχετικά με την οικοδόμηση επικοινωνιακών σχέσεων και προϋποθέσεων κατά την προσχολική ηλικία με στόχο τη σχολική ετοιμότητα κυρίως των μαθητών που παρουσιάζουν ατέλειες στους γνωστικούς μηχανισμούς που ευθύνονται για την επιτυχημένη ανάγνωση, γραφή και αρίθμηση.

• ΠΕ15 Φιλοσοφία της Αγωγής

Διδάσκων: Σ. Ράσης (Π.Δ. 407/80)

Το γνωστικό αυτό αντικείμενο έχει ως στόχο του, μέσα από μια φιλοσοφική ανάλυση του ρόλου της εκπαίδευσης στο Δυτικό πολιτισμό, να δώσει στους

φοιτητές την ευκαιρία να εξετάσουν τις βασικές φιλοσοφικές ιδέες που έδωσαν μορφή και περιεχόμενο στην παιδαγωγική σκέψη και πράξη των νεότερων χρόνων. Με την αποσαφήνιση και τον έλεγχο ιδεών, εννοιών, κρίσεων και θεωριών τόσο της προεπιστημονικής όσο και της επιστημονικής παιδαγωγικής, τη διερεύνηση της σχέσης φιλοσοφίας και εκπαίδευσης και την παράθεση των κυριότερων φιλοσοφιών της τελευταίας αυτής, παραδοσιακών και σύγχρονων, που αποτελούν και το περιεχόμενο του μαθήματος, οι φοιτητές καλούνται πρωταρχικά να αποσαφηνίσουν την έννοια της παιδείας και να κατανοήσουν τα κριτήρια, τις προϋποθέσεις και τις διαστάσεις της. Αυτό θα τους βοηθήσει να εντοπίσουν τα πολυσύνθετα και ανομοιογενή προβλήματα της εκπαίδευσης και να ανιχνεύσουν τις αιτίες τους, ώστε να τα αντιμετωπίσουν αποτελεσματικά αργότερα ως ενεργοί εκπαιδευτικοί συμβάλλοντας στη διαμόρφωση ολοκληρωμένων και ευτυχημένων προσωπικοτήτων.

• ΠΕ16 Δημιουργικότητα και Παραγωγή Λόγου

Διδάσκουσα: Κ. Μιχαλοπούλου

Στο μάθημα αυτό δίνεται έμφαση στη δημιουργική παραγωγή λόγου και στις αφηγηματικές ικανότητες των νηπίων. Το μάθημα αποσκοπεί στην εξάσκηση της ικανότητας του παιδιού για επινόηση και ειδικότερα στην ανάπτυξη της αφηγηματικής δημιουργικότητας και της επικοινωνίας. Το περιεχόμενο του μαθήματος αφορά στις εξής θεματικές: Ανάπτυξη της γλώσσας και της επικοινωνίας. Προσδοκίες ανά ηλικιακή ομάδα. Ανάπτυξη της αφηγηματικής ικανότητας. Κατανόηση και παραγωγή προφορικού και γραπτού λόγου στην προσχολική ηλικία. Κατανόηση και παραγωγή αφηγημάτων. Στάδια οργάνωσης και ανάπτυξης του αφηγηματικού λόγου και αφηγηματικά σχήματα (μοντέλα των Α.Ι. Greimas, Α.Ν. Applebee, Ν. Stein, Γ. Denhiere κ.ά.). Δημιουργικότητα και αφηγήματα νηπίων. Αναγνωστικές εμπειρίες και δημιουργικές απόπειρες γραφής στο νηπιαγωγείο. Δημιουργικότητα και δραστηριότητες επικοινωνίας και έκφρασης.

• ΠΕ17 Χώρος και Διαδικασίες Αγωγής και Μάθησης

Διδάσκουσα: Δ. Κακανά.

Οι σύγχρονες τάσεις των Ανθρωπιστικών Επιστημών επισημαίνουν ότι ο υλικός χώρος βρίσκεται σε άμεση αλληλεπίδραση με τον άνθρωπο. Τονίζουν ότι αποτελεί μια πολυδύναμη πραγματικότητα που υπερβαίνει τα γεωμετρικά του χαρακτηριστικά και επενδύεται κυρίως με ψυχολογικές, συναισθηματικές, κοινωνικο-πολιτισμικές αλλά και θεσμικές αποχρώσεις. Στο πλαίσιο αυτό η μελέτη του χώρου ως πεδίο αγωγής και μάθησης αποκτά μείζονα σημασία για τους μελλοντικούς εκπαιδευτικούς.

• ΠΕ18 Συγκριτική Παιδαγωγική και Ευρωπαϊκή Διάσταση

B. Ενότητα Μαθημάτων Ψυχολογίας

• ΨΥ1 Εισαγωγή στην Ψυχολογία με Έμφαση στις Γνωστικές Λειτουργίες.

Διδάσκουσα: Φ. Μπονώτη

Το μάθημα αποτελεί μια εισαγωγή στις έννοιες, τις μεθόδους και τους τομείς εφαρμογής της Ψυχολογίας ως σύγχρονης επιστήμης. Σκοπός του είναι να εισαχθούν οι φοιτητές στους τρόπους μελέτης της ανθρώπινης συμπεριφοράς και να κατανοήσουν το σύνθετο πλέγμα των παραγόντων που την επηρεάζουν. Παρουσιάζει κριτικά τις βασικότερες θεωρητικές προσεγγίσεις (βιολογική – συμπεριφορική – ψυχαναλυτική – γνωστική – ανθρωπιστική) στο χώρο της Ψυχολογίας και προσπαθεί να εξηγήσει πώς αυτές οι προσεγγίσεις ερμηνεύουν την ανθρώπινη ανάπτυξη και την κοινωνική συμπεριφορά. Το μάθημα περιλαμβάνει και μια σύντομη εισαγωγή στις γνωστικές λειτουργίες (αντίληψη, μνήμη – λήθη, προσοχή - γλώσσα – σκέψη – λύση προβλημάτων – νοημοσύνη – συνείδηση – μεταγνωστικές λειτουργίες).

• ΨΥ2 Εξελικτική Ψυχολογία: Η Ανάπτυξη του Παιδιού ως μια Διαδικασία Μάθησης

Διδάσκουσα: Μ. Ζαφειροπούλου

Ο στόχος της Επιστήμης της Εξέλιξης είναι να εξηγήσει πώς διαμορφώνονται τα άτομα, δηλ. να μας δώσει ένα συγκροτημένο σχήμα των εξελίξεων στις οποίες οφείλεται ο μετασχηματισμός του ανθρώπου από βρέφος σε νήπιο, παιδί, έφηβο και τέλος σε ενήλικα. Η συμπεριφορική θεωρία ερμηνεύει την ανάπτυξη του παιδιού ως μια προοδευτική μετακίνηση: α) από τη λήψη εξωτερικών ενισχύσεων από τους άλλους στην ικανότητα αυτοενίσχυσης και β) από την ικανότητα να απολαμβάνει πραγματικές συγκεκριμένες ενισχύσεις στην ικανότητα να αντλεί ικανοποίηση από τη συμβολική ενίσχυση. Σκοπός του μαθήματος είναι να παρουσιάσει τις βασικές αρχές διαμόρφωσης και εξέλιξης της συμπεριφοράς του ατόμου δίνοντας έμφαση στην παιδική ηλικία με τρόπο που να διευκολύνει την εφαρμογή τους στην καθημερινή ζωή και ιδιαίτερα στους φυσικούς χώρους του παιδιού.

• ΨΥ3 Σχολική Ψυχολογία

Διδάσκουσα: Α. Λεονταρή

Στόχος του μαθήματος είναι να παρουσιάσει τις κυριότερες θεωρητικές και ερευνητικές περιοχές του κλάδου της Σχολικής Ψυχολογίας. Γίνεται αναφορά στην προέλευση και την ανάπτυξη του κλάδου της Σχολικής Ψυχολογίας, τη μεθοδολογία έρευνας και το ρόλο του σχολικού ψυχολόγου. Εξετάζονται διεξοδικά οι παράγοντες που επηρεάζουν τη μάθηση και τα κίνητρα των παιδιών (αυτοαντίληψη, αυτοεκτίμηση, αυτοαποτελεσματικότητα, άγχος, κέντρο ελέγχου, θεωρίες αιτιολογικού προσδιορισμού, μαθημένη ανεπάρκεια), ο ρόλος του σχολείου στην ανάπτυξη της ηθικής, καθώς και θέματα πειθαρχίας και ελέγχου της τάξης.

• ΨΥ4 Κοινωνική Ψυχολογία

Διδάσκουσα: Μαρούδα–Χατζούλη Α. (Π.Δ. 407/80)

Η διδασκαλία του αντικείμενου της Κοινωνικής Ψυχολογίας στα Παιδαγωγικά Τμήματα στοχεύει: α) στην μελέτη και κατανόηση των εννοιών που αναφέρονται στην κοινωνική συμπεριφορά του ατόμου και στις αλληλεπιδράσεις του ατόμου με το περιβάλλον του, και β) στην κατανόηση της σχέσης της Κοινωνικής Ψυχολογίας και της Εκπαίδευσης, καθώς και των μηχανισμών που αναπτύσσονται μέσα από τις αλληλεπιδράσεις δασκάλου και μαθητή. Καλύπτονται θέματα όπως, το έργο και οι μέθοδοι της κοινωνικής ψυχολογίας, οι θεωρίες της εθολογίας και της φύσης της κοινωνικής ανάπτυξης, οι θεωρίες των αντιλήψεων για τα πρόσωπα, η μελέτη των στάσεων, τα θέματα της γνωστικής ασυμφωνίας, κοινωνικής απόδοσης και κοινωνικών αναπαραστάσεων, το θέμα της επιθετικότητας, καθώς και τα θέματα της επικοινωνίας και των διαπροσωπικών σχέσεων.

Η διδασκαλία του μαθήματος γίνεται με την κριτική παρουσίαση των ερευνών και των διαφόρων θεωριών, με την συμμετοχή των φοιτητών σε ομαδικές συζητήσεις, καθώς και με την πρακτική εξάσκηση τους στις διάφορες ερευνητικές μεθόδους της Κοινωνικής Ψυχολογίας με μικρές ασκήσεις μεθοδολογίας μέσα ή έξω από την σχολική τάξη.

• ΨΕ1 Κοινωνική Συμπεριφορά των Παιδιών στην Προσχολική Ηλικία

Διδάσκουσα: Φ. Μπονώτη

Στο μάθημα αυτό η κοινωνική συμπεριφορά των παιδιών κατά την προσχολική ηλικία εξετάζεται με βάση τα σύγχρονα επιστημονικά δεδομένα και υπό το πρίσμα νέων ερμηνευτικών προσεγγίσεων. Αρχικά παρουσιάζονται οι κυριότερες ψυχολογικές θεωρίες κοινωνικής ανάπτυξης, ενώ μελετώνται διεξοδικά οι φορείς κοινωνικοποίησης του παιδιού καθώς και ο τρόπος με τον οποίο ο καθένας από αυτούς επηρεάζει την κοινωνική του ανάπτυξη. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη μελέτη των πρώτων κοινωνικών σχέσεων του παιδιού που δημιουργούνται στα πλαίσια της οικογένειας, αλλά και στη διερεύνηση των παραγόντων που διευκολύνουν ή δυσχεραίνουν το παιδί κατά την ένταξή του σε άλλες κοινωνικές ομάδες.

• ΨΕ2 Εξελικτική Ψυχοπαθολογία: Προσαρμογή, Ομάδες Υψηλού Κινδύνου και Διαταραχές της

Συμπεριφοράς

Διδάσκουσα: Μ. Ζαφειροπούλου

Η Εξελικτική Ψυχοπαθολογία, ένας ταχέως ανερχόμενος τομέας της Ψυχολογίας, επιχειρεί να κάνει κατανοητή την Ψυχοπαθολογία μέσα από το πλαίσιο της επιστημονικής γνώσης που μας παρέχει η Εξελικτική Ψυχολογία.

Τα χαρακτηριστικά που ορίζουν την Εξελικτική Ψυχοπαθολογία είναι: η χρήση της γνώσης που προέρχεται από τη μελέτη ομάδων υψηλού κινδύνου, ή ομάδων με α-τυπική συμπεριφορά, προκειμένου να βελτιωθεί η κατανόηση της διαδικασίας της φυσιολογικής εξέλιξης του ανθρώπου και η ενσωμάτωση θεωρίας και μεθοδολογίας από διάφορους λιγότερο ή περισσότερο συναφείς τομείς όπως είναι η Κλινική Ψυχολογία, η Επιδημιολογία και η Βιολογία. Σε συνδυασμό με το μάθημα της Εξελικτικής Ψυχολογίας, ο σκοπός του παραπάνω μαθήματος είναι να δώσει στον φοιτητή τη δυνατότητα να σχηματίσει ολοκληρωμένη εικόνα της εξελικτικής διαδικασίας στον άνθρωπο συμπεριλαμβανομένων και των πιθανών αποκλίσεών της. Η παρακολούθηση του μαθήματος αυτού προϋποθέτει την προηγούμενη παρακολούθηση του μαθήματος Εξελικτική Ψυχολογία.

• ΨΕ3 Η Διαμόρφωση της Προσωπικότητας: Θεωρία και Έρευνα

Διδάσκουσα: Α. Λεονταρή

Το μάθημα αυτό έχει στόχο να εξετάσει τις πιο σημαντικές θεωρίες προσωπικότητας (ψυχοδυναμικές, ανθρωπιστικές/υπαρξιστικές, γνωστικές και θεωρίες χαρακτηριστικών) και το ρόλο τους στη σύγχρονη ψυχολογία της προσωπικότητας. Εξετάζονται οι νέες τάσεις στην έρευνα με αναφορά στις διαφορές μεταξύ ομάδων, και στις ατομικές διαφορές ως προς το άγχος, την προσαρμοστικότητα και την υγεία. Αναλύονται οι σχέσεις ανάμεσα στα κίνητρα και την προσωπικότητα καθώς και ανάμεσα στα κοινωνικά καθήκοντα (αγάπη, γάμος, πατρότητα/μητρότητα, πολιτική ζωή, θρησκεία) και την προσωπικότητα.

• ΨΕ4 Συμβουλευτική Ψυχολογία

Διδάσκουσα: Α. Λεονταρή

Το μάθημα αυτό στοχεύει από τη μια να διαπραγματευθεί κάποια θεωρητικά θέματα στο χώρο της Συμβουλευτικής Ψυχολογίας και από την άλλη να ευαισθητοποιήσει τις φοιτήτριες και τους φοιτητές στις βασικές δεξιότητες της συμβουλευτικής διαδικασίας. Γίνεται μια παρουσίαση των κυριότερων θεωριών στις οποίες στηρίζεται η Συμβουλευτική Ψυχολογία. Γίνεται επίσης αναφορά στην εφαρμοσμένη συμβουλευτική με την παρουσίαση των βασικών δεξιοτήτων που βοηθούν στην οικοδόμηση της συμβουλευτικής σχέσης και την επικέντρωση σε διάφορες συμβουλευτικές τεχνικές. Αναλύονται ιδιαίτερα θέματα συμβουλευτικής που αφορούν το χώρο του σχολείου.

• ΨΕ5 Κλινική Παιδοψυχολογία: Κοινωνική Μάθηση, Εξέλιξη και Συμπεριφορά

Διδάσκουσα: Μ. Ζαφειροπούλου

Η Κλινική Παιδοψυχολογία βασίζεται στον πυρήνα των επιστημονικών γνώσεων που αντλεί από τη γενική Ψυχολογία και την Ψυχοπαθολογία. Μια από τις πλέον ενδιαφέρουσες εξελίξεις του κλάδου της Κλινικής είναι το ότι μεταξύ των καθηκόντων του ψυχολόγου συγκαταλέγεται και η ανάγκη να μοιράζεται τις γνώσεις και τις δεξιότητές του με τρίτους οι οποίοι με τη σειρά τους κινητοποιούνται για να βοηθήσουν είτε τους εαυτούς τους είτε τους άλλους. Το τριαδικό αυτό μοντέλο έχει ως αντικειμενικό στόχο να απομακρύνει τον θεραπευτή από τη ζωή του ατόμου που χρειάζεται βοήθεια το συντομότερο δυνατό. Σκοπός του μαθήματος είναι να γίνουν οι φοιτητές γνώστες του τριαδικού μοντέλου και να αποκτήσουν τις απαραίτητες δεξιότητες ώστε να μπορούν ως παιδαγωγοί να παίζουν ενεργό μέρος σε αυτό, διότι όπως αποδεικνύεται, γονείς, δάσκαλοι και όλοι όσοι ασχολούνται με την ανατροφή του παιδιού ασκούν θεμελιώδη επίδραση στην ανάπτυξη και την ψυχική του υγεία.

• ΨΕ6 Ψυχολογία Παιδικού Σχεδίου

Διδάσκουσα: Φ. Μπονώτη

Το μάθημα διαπραγματεύεται τις κυριότερες ψυχολογικές θεωρίες στο χώρο του παιδικού σχεδίου και προσπαθεί να απαντήσει στα παρακάτω ερωτήματα: Μπορεί το σχέδιο να χρησιμοποιηθεί για τη μέτρηση της νοημοσύνης του παιδιού ή για τη διάγνωση συναισθηματικών διαταραχών και προβλημάτων συμπεριφοράς στο παιδί; Η «νοητική εικόνα» που έχει το παιδί για τον κόσμο που το περιβάλλει επηρεάζει τα σχέδιά του; Σκοπός του μαθήματος είναι η γνωριμία των φοιτητών με τα εξελικτικά στάδια του παιδικού σχεδίου και η ευαισθητοποίησή τους στις αναπτυξιακές δυνατότητες των νηπίων στον τομέα αυτό. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στις σύγχρονες θεωρίες που τονίζουν τη σημασία των γνωστικών παραγόντων και αντιμετωπίζουν τα παιδικά σχέδια ως κατασκευές των οποίων η τελική μορφή εξαρτάται από τη διαδικασία παραγωγής τους.

• ΨΕ7 Εφαρμογές Σχολικής Ψυχολογίας

Διδάσκουσα: Α. Λεονταρή

Το μάθημα προσφέρει τη βάση για μια ολοκληρωμένη θεώρηση της ψυχολογικής γνώσης από διάφορους τομείς της Ψυχολογίας και την εφαρμογή της γνώσης αυτής στην εκπαίδευση. Γίνεται εκτενής αναφορά στη νοημοσύνη και στους τρόπους αξιολόγησής της, στη χρήση των τεστ και άλλων διαγνωστικών εργαλείων και στη διαμόρφωση των μαθησιακών στόχων. Παρουσιάζονται οι σύγχρονες αντιλήψεις και τα ερευνητικά δεδομένα σχετικά με τις επιδράσεις της «διαφορετικότητας» στη σχολική τάξη (κοινωνική τάξη, πολιτισμική προέλευση, παιδιά με ιδιαιτερότητες), στο πλαίσιο της σημερινής πολυπολιτισμικής κοινωνίας. Επιπλέον, παρουσιάζονται και αναλύονται οι επιδράσεις των εκπαιδευτικών και ορισμένων εξωσχολικών παραγόντων στη μάθηση (απώλεια/πένθος, διαζύγιο).

• ΨΕ8 Ερευνητικές Προσεγγίσεις του Παιδικού Σχεδίου

Διδάσκουσα: Φ. Μπονώτη

Το μάθημα αποτελεί συνέχεια του μαθήματος «Ψυχολογία του Παιδικού Σχεδίου». Έχει ερευνητικό χαρακτήρα κι επικεντρώνεται αφενός στη μελέτη πρόσφατων εμπειρικών ερευνών και αφετέρου στη συλλογή κι επεξεργασία δεδομένων που αφορούν στην ανάπτυξη της σχεδιαστικής ικανότητας των παιδιών. Στο τέλος του μαθήματος οι φοιτητές απαιτείται να καταθέσουν εργασία η οποία θα συνοψίζει την πορεία και τα πορίσματα της ερευνητικής τους προσπάθειας.

• ΨΕ9 Εφαρμογές Μεθόδων Κλινικής Ψυχολογίας στην Εκπαίδευση.

Διδάσκουσα: Μ. Ζαφειροπούλου

Το εργαστηριακό σεμινάριο είναι οργανωμένο σε τέσσερις ενότητες οι οποίες ακολουθούν τις φάσεις μιας άσκησης «λύσης προβλήματος» με το σκεπτικό ότι και οι γονείς και οι δάσκαλοι που προσπαθούν να αντιμετωπίσουν την προβληματική συμπεριφορά του παιδιού στην ουσία καλούνται να «λύσουν ένα

πρόβλημα».

Η πρώτη ενότητα ασχολείται με τη μελέτη των βασικών προϋποθέσεων που συνιστούν το πρόβλημα συμπεριφοράς στην παιδική ηλικία, η δεύτερη αφορά στη διαδικασία της διάγνωσης και του λειτουργικού ορισμού του συγκεκριμένου προβλήματος συμπεριφοράς στην παιδική ηλικία, η τρίτη ενότητα ασχολείται με τη μελέτη, με τις μεθόδους συλλογής δεδομένων και των πληροφοριών που θα βοηθήσουν τον δάσκαλο ή/ και γονέα να λύσει το πρόβλημα του παιδιού (ή συχνά το πρόβλημα της οικογένειας) και η τέταρτη ενότητα είναι αφιερωμένη στις μεθόδους παρέμβασης καθώς και στην αξιολόγηση και επαλήθευση της αποτελεσματικότητας των μεθόδων που επελέγησαν. Μάθημα με τη μορφή εργαστηριακού σεμιναρίου - υποχρεωτική η εκπόνηση εργασίας.

• ΨΕ10 Δυναμική των Ομάδων

Διδάσκουσα: Α. Χατζούλη (Π.Δ. 407/80)

Αντικείμενο του μαθήματος της Δυναμικής των Ομάδων είναι η μελέτη της δυναμικής και των αλληλεπιδράσεων που αναπτύσσονται στις διάφορες ανθρώπινες ομάδες. Το θέμα της Δυναμικής των Ομάδων αποτελεί ένα ουσιαστικό κεφάλαιο της κοινωνικής ψυχολογίας, η δε διδασκαλία του μαθήματος στα Παιδαγωγικά Τμήματα συμπληρώνει την παιδαγωγική γνώση. Πιο συγκεκριμένα, η διδασκαλία του μαθήματος στοχεύει στην διερεύνηση των σχέσεων που αναπτύσσονται μέσα στο σχολείο και στις σχολικές ομάδες, καθώς και στην μελέτη του τρόπου που η συμπεριφορά των παιδιών επηρεάζεται και διαμορφώνεται μέσα από αυτές τις σχέσεις. Στοχεύει επίσης στην μελέτη της επιρροής που ασκεί η σχολική ομάδα επάνω στην κινητοποίηση του ατόμου προς μάθηση, επιτυχία, συναγωνισμό ή ανταγωνιστικότητα. Η θεματολογία του μαθήματος καλύπτει: τον ορισμό, τα χαρακτηριστικά και τις θεωρίες της δυναμικής της ομάδας, την μελέτη των διαφόρων ομάδων (οικογένεια, ομάδες συνομηλίκων, ομάδα-τάξη), το θέμα των διομαδικών σχέσεων, τα θέματα της κοινωνικής επιρροής, συμμόρφωσης και υπακοής, τα θέματα της ατομικής και ομαδικής μάθησης, τις θεωρίες του ηγετικού ρόλου και του ηγετικού ρόλου του δασκάλου, το θέμα της επικοινωνίας στις ομάδες και της λήψης των ομαδικών αποφάσεων, καθώς και το θέμα της ψυχολογίας του περιβάλλοντος και των διαπολιτιστικών διαφορών. Η διδασκαλία του μαθήματος βασίζεται στην ενεργό συμμετοχή των φοιτητών σε ομαδικές συζητήσεις και στην επίλυση και αντιμετώπιση καθημερινών προβλημάτων που παρουσιάζονται στην ομάδα-τάξη, καθώς και στην πρακτική εξάσκηση τους με ασκήσεις μέσα στην σχολική τάξη.

Γ. Ενότητα Μαθημάτων Ιστορίας, Τεχνών & Πολιτισμού

• ΙΥ1 Εικαστικές Τέχνες: Υλικά και Τεχνικές

Διδάσκοντες: Α. Μαγουλιώτης και Π.Δ. 407/80

Η εικαστική δημιουργία βασίζεται κατ' αρχήν στην ανάπτυξη της παρατήρησης και της φαντασίας. Επίσης στηρίζεται στη μεθοδολογία επεξεργασίας καθώς και στην ανακάλυψη των δυνατοτήτων της ύλης, αλλά και στην επινόηση νέων εικαστικών τεχνικών μέσων. Αυτό επιτυγχάνεται από τον ενδιαφερόμενο, όταν έλθει σε επαφή με υλικά, τα επεξεργαστεί με τα μέσα-εργαλεία της ζωγραφικής, της χαρακτικής και της γλυπτικής και στη συνέχεια καταπιαστεί με τεχνικές εφαρμογές, οι οποίες συνθέτουν και ολοκληρώνουν τη δημιουργία εικαστικών έργων. Κατά τη διδασκαλία τα υλικά και τα εργαλεία εμφανίζονται με κάποια σειρά (από τα απλά στα πολύπλοκα, από τα ευρύτερης στα ειδικής χρήσης κ.λ.π.). Το μάθημα δεν στοχεύει στην άριστη εικαστική επίτευξη αλλά στην πρόκληση κινήτρων μέσα από τη γνωριμία ποικίλων υλικών και τεχνικών.

• ΙΥ2 Νεότερη Ελληνική Ιστορία (1204-1830)

Διδάσκων: Δ. Σακκής

Στο Α' μέρος του μαθήματος θα εξεταστεί η πορεία από το βυζαντινό στο νεότερο Ελληνισμό μέχρι και την Ελληνική Επανάσταση: Η διείσδυση των Λατίνων στην Ανατολή, η περίοδος της Φραγκοκρατίας και της Βενετοκρατίας στον Ελληνικό χώρο (1204- 1797), σε συνδυασμό με την επικρατούσα κοινωνική και οικονομική πραγματικότητα, αλλά και τα κατά καιρούς επαναστατικά κινήματα είναι από τα κύρια προς πραγμάτευση ζητήματα. Στο Β' μέρος θα εξετάσουμε την κατάσταση του ελληνισμού κατά την Οθωμανική περίοδο, σε συνδυασμό με τις κοινωνικές, οικονομικές και πολιτισμικές παραμέτρους που την καθορίζουν. Επιπλέον, θα εξεταστεί ο ρόλος της παιδείας, της εκκλησίας και της τοπικής αυτοδιοίκησης κατά την περίοδο της Τουρκοκρατίας, σε συνάρτηση με το ρόλο που διαδραμάτισε ο Νεοελληνικός Διαφωτισμός στην αφύπνιση της εθνικής συνείδησης των Ελλήνων.

• ΙΥ3 Μουσική και Διδακτική της Μουσικής στην Προσχολική Εκπαίδευση

Διδάσκουσα: Ξ. Παπαπαναγιώτου (Π.Δ. 407/80)

Το μάθημα αναπτύσσεται γύρω από δύο στόχους που είναι η εκμάθηση μουσικής σημειογραφίας-παραμέτρων της μουσικής και η γνωριμία-εξοικείωση με μεθόδους παιδαγωγικής μέσω της μουσικής. Στο μουσικό-πρακτικό μέρος γίνεται χρήση μελωδικών και ρυθμικών μουσικών οργάνων σε μικρά σύνολα στη

συνοδεία τραγουδιών και ηχογραφημένων μουσικών έργων. Για το διδακτικό-θεωρητικό μέρος αναπτύσσονται ενότητες γύρω από τους τομείς της ακρόασης της μουσικής, της σύνθεσης και αυτοσχεδιασμού σε μουσικά όργανα και του τραγουδιού. Παρουσιάζονται διαφορετικές διδακτικές μέθοδοι και δίνονται πρακτικές κατευθύνσεις για την οργάνωση και εφαρμογή αναλυτικού προγράμματος της μουσικής στην προσχολική εκπαίδευση.

• ΙΥ4 Κινητική και Ορχηστρική Αγωγή

Διδάσκουσα: Β. Μπαρμπούση

«Κινητική και Ορχηστρική Αγωγή» είναι το πεδίο μελέτης και αγωγής της ανθρώπινης κίνησης καθώς και διερεύνησης των μέσων με τα οποία η σωματική κίνηση συμβάλλει στην ανάπτυξη και έκφραση της εσωτερικής μας ζωής, όπως αυτή αντανακλάται στις σχέσεις μας με τους άλλους ανθρώπους. Με τη συστηματική αγωγή στην κίνηση και στην όρχηση το παιδί αλλά και ο ενήλικας συνειδητοποιεί το σώμα του και την κίνησή του. Κατά τη διάρκεια της ανάπτυξης του ανθρώπου το συναίσθημα, η νόηση και η σωματική κίνηση συνδέονται στενά και αλληλοεπηρεάζονται. Η γνώση γενικά της ανθρώπινης κίνησης εκ μέρους του δασκάλου μπορεί να τον βοηθήσει να διακρίνει και να ενισχύσει τις λεπτές πλευρές και αποχρώσεις της κίνησης του παιδιού. Η Ορχηστρική καθώς και ο Σύγχρονος Χορός αναφέρονται στα στοιχεία χώρο, χρόνος, δύναμη και φόρμα, τα οποία είναι και στοιχεία της κίνησης και της ρυθμικής. Σκοπός του μαθήματος είναι η ευαισθητοποίηση του ατόμου μέσω της κιναισθησίας και η απόκτηση βαθιάς γνώσης και εμπειρίας στον ψυχοκινητικό τομέα.

• ΙΥ5 Δραματική Τέχνη στην Εκπαίδευση

Διδάσκουσα: Α. Κοντογιάννη

Η Δραματική Τέχνη στην Εκπαίδευση αποτελεί παγκοσμίως μια νέα δυναμική προσέγγιση της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Ως μορφή τέχνης και ως μέσο μάθησης δίνει τη δυνατότητα στο μαθητή να αναπτύξει την εκφραστικότητα και τη δημιουργικότητά του ώστε, αλληλεπιδραστικά και βιωματικά, να κατακτήσει και να δομήσει τη γνώση του. Το μάθημα διεξάγεται με εργασία σε ομάδες και κατά το συντονισμό από τη διδάσκουσα καλύπτεται θεωρητικά, ερευνητικά και βιβλιογραφικά. Στο μάθημα αυτό επιδιώκεται οι φοιτητές να προσδιορίσουν τη Δραματική Τέχνη στην Εκπαίδευση, τους στόχους και σκοπούς της, την εξέλιξή της, τις αρχές που τη διέπουν και το ρόλο του εκπαιδευτικού. Παράλληλα επιδιώκεται οι φοιτητές να ασκηθούν στην ανάπτυξη της προσωπικής τους δημιουργικότητας, φαντασίας και συνθετικής ικανότητας με ασκήσεις και εφαρμογές τους στα νήπια. Τέλος στα τρία τελευταία μαθήματα, (υποχρεωτική ή συμμετοχή όλων) οι φοιτητές συμμετέχουν σε βιωματικά εργαστήρια για την εκμάθηση των βασικών ασκήσεων και τεχνικών της Δραματικής Τέχνης στην Εκπαίδευση. (2 εργαστήρια).

• ΙΥ6 Εισαγωγή στην Ιστορία της Τέχνης

Διδάσκων: Δ. Δεληγιάννης

Η Ιστορία της Τέχνης εξετάζει ζητήματα σύνθεσης, ανάλυσης και εξέλιξης των εικαστικών τεχνών, με τη βοήθεια τόσο της ιστοριογραφίας όσο και των θεωριών για την τέχνη, που αναπτύχθηκαν συστηματικά από τα τέλη του 19ου αιώνα.

Με την Ιστορία της Τέχνης προσεγγίζουμε και ερμηνεύουμε τα ίδια τα έργα της τέχνης, από πολλές και διαφορετικές σκοπιές. Η ερμηνεία του έργου τέχνης δεν μπορεί να είναι αυθαίρετη και υποκειμενική. Αυτή θα πρέπει να στηρίζεται σε συγκεκριμένα κριτήρια τα οποία έχει διαμορφώσει η επιστημονική θεωρία και τα έχει εμπλουτίσει η καλλιτεχνική πράξη. Η ζωγραφική, η γλυπτική και η αρχιτεκτονική είναι τα κύρια πεδία της ιστορίας της τέχνης.

Το πλαίσιο του μαθήματος διαρθρώνεται σε ενότητες (π.χ. προϊστορική, κλασική, μεσαιωνική, νεότερη και σύγχρονη τέχνη).

• ΙΥ7 Τάσεις της Σύγχρονης Παιδικής Λογοτεχνίας

Διδάσκουσα: Τ. Τσιλιμένη

Το μάθημα ασχολείται με την μελέτη της ιστορικής εξέλιξης της λογοτεχνίας για παιδιά. Επισημαίνονται οι τάσεις, τα ρεύματα και τα λογοτεχνικά είδη (παραμύθι, ποίηση, μικρές ιστορίες, μυθολογία...) που την αποτελούν. Γίνεται αναφορά στους κύριους εκπροσώπους της παιδικής λογοτεχνίας στην Ελλάδα τόσο κατά την μεταπολεμική περίοδο έως στις μέρες μας. Το μάθημα αποβλέπει στην γνωριμία των φοιτητών με τα σημεία σταθμούς για την πορεία της λογοτεχνίας και στην ευαισθητοποίησή τους γύρω από την παιδαγωγική και αισθητική αξία του παιδικού λογοτεχνικού βιβλίου για την προσχολική ηλικία.

• ΙΥ8 Μουσειακή Εκπαίδευση

• ΙΕ1 Μύθοι, Μυθολογία και Λαϊκή Παράδοση

Διδάσκων: Β.Δ. Αναγνωστόπουλος

Με το μάθημα αυτό οι φοιτητές συνειδητοποιούν τα μηνύματα του λόγου όπως διαμορφώθηκαν μέσα στο χρόνο. Οι μύθοι, η Μυθολογία και η Λαϊκή προφορική παράδοση συνδέονται άρρηκτα και αποτελούν συστατικά στοιχεία του λαϊκού πολιτισμού. Οι μύθοι, αρχαιοελληνικοί και νεοελληνικοί, δίνουν ευκαιρία για σπουδή της λαϊκής σοφίας και διδαχής, η μυθολογία προσφέρει θαυμάσια παραδείγματα με τους θεούς, ημίθεους και ήρωες στις μικρές ηλικίες. Με τη λαϊκή παράδοση γνωρίζουμε το σήμερα καλύτερα. Μέθοδος διδασκαλίας: διαλέξεις, φροντιστήρια, εργασίες.

• IE2 Μικροκατασκευές και Δυνατότητες των Άχρηστων Υλικών

Διδάσκων: Α. Μαγουλιώτης

Η ανίχνευση και η επεξεργασία διαφόρων υλικών αυξάνει τις δυνατότητες και πιθανότητες νέων εικαστικών επιτεύξεων. Υλικά άχρηστα (μετά τον αρχικό προορισμό τους), προσιτά και φθηνά (από τη φύση και τη βιομηχανία) γίνονται μέσα για γνώση και ανακάλυψη. Επίσης βοηθούν στην ανάπτυξη της φαντασίας και κυρίως γίνονται κίνητρα για απρόσμενες εικαστικές μικροκατασκευές. Με την όραση και την αφή καθώς και με τη μεσολάβηση της φαντασίας διαπιστώνεται πως αυτά τα υλικά δημιουργούν έργα εκφραστικά, συμβολικά, αφαιρετικά, εφήμερα ή διαχρονικά κ.ά. Εκτός των άλλων με την αξιοποίηση των άχρηστων υλικών, καλλιεργείται στον άνθρωπο και ένα πνεύμα οικονομίας στην ενέργεια καθώς και οικολογική συνείδηση.

• IE3 Νεότερη Ελληνική Ιστορία (19ος–20ος αι.)

Διδάσκων: Δ. Σακκής

Στο πρώτο μέρος θα εστιαστεί το ενδιαφέρον μας στην πορεία της ελληνικής κοινωνίας από την ίδρυση του ελληνικού κράτους έως το κίνημα στο Γουδί (1909). Στο πλαίσιο της ενότητας αυτής θα εξεταστεί η εσωτερική και εξωτερική πολιτική της Μοναρχίας, η επικρατούσα οικονομικοκοινωνική κατάσταση, η εξέγερση της 3ης Σεπτεμβρίου, η εμφάνιση του μεγαλοϊδεατισμού, ο Κριμαϊκός πόλεμος, η εξέγερση του 1862, η Ελλάδα και το Ανατολικό ζήτημα, η ανάδειξη των νέων πολιτικών δυνάμεων και η χάραξη ανορθωτικής πολιτικής. Στο δεύτερο μέρος θα εστιάσουμε το ενδιαφέρον μας στη διαμορφωθείσα κατάσταση στην Ελλάδα από τους Βαλκανικούς έως την εγκατάλειψη του οράματος της Μεγάλης Ιδέας: η πολιτική του Βενιζέλου, το μεταρρυθμιστικό του έργο, οι Βαλκανικοί πόλεμοι και ο Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος, η Μεγάλη Ελλάδα, η Μικρασιατική καταστροφή και η συνθήκη της Λωζάνης είναι τα σπουδαιότερα ζητήματα προς πραγμάτευση. Τέλος, στο τρίτο μέρος θα εξεταστούν τα προβλήματα της ελληνικής κοινωνίας της περιόδου μεταξύ των δύο πολέμων ως το Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και θα συζητηθούν ζητήματα που απασχόλησαν την Ελλάδα κατά τη δεκαετία 1940-1950 και στην ευρύτερη διάρκεια της μεταπολεμικής περιόδου.

• IE4 Φυσική Αγωγή

Διδάσκουσα: Β. Μπαρμπούση

Η Φυσική Αγωγή δίνει στον άνθρωπο την ευκαιρία για κίνηση και δράση, για δημιουργία σωστής κρίσης και υγείας, πνευματικής και σωματικής. Σε αυτό το μάθημα δίνονται στοιχεία Φυσικής Αγωγής, καθώς και της σχέσης της Φυσικής Αγωγής ως ακαδημαϊκής μάθησης με τις άλλες ακαδημαϊκές μαθήσεις, της σχέσης της Φυσικής Αγωγής και των σπορ (κλασικός αθλητισμός, αθλοπαιδιές, κολύμβηση) της Φυσικής Αγωγής με το χορό, της Φυσικής Αγωγής με την προσχολική εκπαίδευση και τέλος της Φυσικής Αγωγής με το παιχνίδι. Το μάθημα της Φυσικής Αγωγής συμβάλλει στην πραγμάτωση στόχου του σχολείου που αφορά στη συνολική ψυχοσωματική ανάπτυξη του παιδιού, καθώς και τον εξευγενισμό των αισθημάτων και του πνεύματος των νέων γενικότερα. Τέλος, η αποτελεσματική Φυσική Αγωγή μπορεί να επηρεάσει θετικά τη γνωστική και την κοινωνικο-συναισθηματική ανάπτυξη των παιδιών.

• IE5 Εισαγωγή στο Κουκλοθέατρο

Διδάσκων: Α. Μαγουλιώτης

Το κουκλοθέατρο ως μορφή θεάματος, αναπτύσσεται σε απεριόριστα μήκη και πλάτη έκφρασης της θεατρικής τέχνης. Οι απαρχές της σημερινής καλλιτεχνικής και εκπαιδευτικής μορφής του όμως ανάγονται στις ρίζες των διαφόρων παλιών εθίμων. Στην ιστορική πορεία του, κοινωνικές, θρησκευτικές και καλλιτεχνικές ανάγκες προκαλούν τη γέννηση και την εξέλιξη διαφόρων μορφών κουκλών και σκηνών. Παράλληλα με τη θεωρητική ανάλυση του κουκλοθέατρου οι φοιτητές προσεγγίζουν το μάθημα εργαστηριακά με την κατασκευή θεατρικών αντικειμένων και κουκλών. Το μάθημα στοχεύει να πληροφορήσει σε θέματα σχετικά με την παγκόσμια εξέλιξη του κουκλοθέατρου, μέσα από την αισθητική και την κοινωνική διάστασή του, καθώς και να μυήσει τους φοιτητές στο βασικό κατασκευαστικό μέρος.

• IE6 Μουσική Παιδαγωγική

Διδάσκουσα: Ξ. Παπαπαναγιώτου (Π.Δ. 407/80)

Εισαγωγή στις βασικές αρχές της Μουσικής Παιδαγωγικής και ιδιαίτερα σ' αυτές που προέρχονται από τα ερευνητικά συμπεράσματα στο χώρο της Εξελικτικής Ψυχολογίας, της Κοινωνικής Ψυχολογίας και της Κοινωνιολογίας της μουσικής. Αναγωγή των αρχών αυτών σε μεθόδους και πρακτικές

κατευθύνσεις διδασκαλίας της μουσικής στην προσχολική εκπαίδευση με ιδιαίτερη έμφαση στην ανάπτυξη διδακτικών μεθόδων για την καλλιέργεια της αντίληψης του ρυθμού, της μελωδίας και των εκφραστικών μέσων της μουσικής.

• IE7 Δραματική Τέχνη στην Εκπαίδευση και Δημιουργική Έκφραση

Διδάσκουσα: Α. Κοντογιάννη

Οι φοιτητές ωθούνται με ποικίλες αφορμές και ερεθίσματα στην ανάπτυξη της δημιουργικής τους έκφρασης μέσω της Δραματικής Τέχνης στην Εκπαίδευση. Αναπτύσσουν την επινοητικότητα τους, τη φαντασία, την αυτοαντίληψη, την αυτοπεποίθηση και τη ρητορική σε συνδυασμό με τις τέχνες. Επίσης ασκούνται ειδικά στην επίλυση προβλήματος και καταστάσεων προβληματισμού μέσω της συγκεκριμένης τεχνικής της Δραματικής Τέχνης στην Εκπαίδευση, όπως στο «κτίσιμο» ρόλων και στη δημιουργία περιβάλλοντος στο οποίο οι συγκεκριμένοι ρόλοι μπορεί να αναπτυχθούν. Ακόμα οι φοιτητές ασκούνται σε τεχνικές αξιολόγησης της Δραματικής Τέχνης στην Εκπαίδευση που αποτελούν πολύμορφες δημιουργικές και εκφραστικές καταγραφές των δραστηριοτήτων. (Ομάδες εργασίας-εργαστήρια).

• IE8 Εισαγωγή στη Νεότερη Ελληνική Τέχνη

Διδάσκων: Δ. Δεληγιάννης

Τα ζητήματα της νεότερης ελληνικής τέχνης που απασχολούν το μάθημα, είναι η εξέλιξη των μορφών της ζωγραφικής, γλυπτικής, αρχιτεκτονικής και χαρακτηριστικής από τη μεταβυζαντινή περίοδο μέχρι σήμερα.

Στόχος του μαθήματος είναι να τεθούν οι θεματικοί άξονες της ιστοριογραφίας και να αναλυθούν τα έργα τέχνης, τόσο μέσα από τα μνημεία, όσο και από τις μουσειακές συλλογές. Παράλληλα αντιμετωπίζονται συγκριτικά τα ζητήματα που τίθουν οι καλλιτέχνες και η κάθε εποχή, σχετικά με το ύφος, την τεχνολογία και τις επιδράσεις από την παράδοση της Ανατολής και την τέχνη της Δύσης. Ορισμένα μαθήματα πραγματοποιούνται in situ σε Πινακοθήκες, μουσεία και εργαστήρια καλλιτεχνών.

• IE9 Χορός και Εκπαίδευση

Διδάσκουσα: Β. Μπαρμπούση

Στο μάθημα αυτό δίνεται βαθύτερη και ευρύτερη γνώση όπως και ευκαιρία για μελέτη πάνω στα στοιχεία χώρος, χρόνος, δύναμη και φόρμα, καθώς και στην ψυχοκινητική αγωγή. Επίσης, δίνεται έμφαση στον αυτοσχεδιασμό, που είναι το πρωταρχικό ξεκίνημα μιας αυθόρμητης σύνθεσης, (είναι μια διέξοδος του ανθρώπου, μια ανάγκη να σπάσει τους περιορισμούς της κοινωνικής συστολής του, να νιώσει χαρά και ικανοποίηση, να ανακαλύψει την προσωπική του κίνηση). Ακόμη, δίνονται στοιχεία δημιουργικού χορού που είναι πολύ σημαντικά για την αγωγή του παιδιού. Ο πρωταρχικός σκοπός του μαθήματος «Χορός και Εκπαίδευση» είναι να μάθει κανείς καλύτερα το σώμα, το ρυθμό, τη δράση και την ακινησία, μέσα από δεξιότητες και αγώνες, από ελευθερία και περιορισμό. Η γνώση αυτή προσφέρει μια «αίσθηση του εαυτού», τη συνειδητοποίηση του «εαυτού» μέσω της οποίας κατακτάται η εικόνα του σώματος. Αυτή η εικόνα του «εαυτού» είναι ουσιαστική για την ανάπτυξη των δυνατοτήτων του ίδιου του ατόμου καθώς και για τη δημιουργία σχέσεων με τους άλλους.

• IE10 Κουκλοθέατρο και Πράξη

Διδάσκων: Α. Μαγουλιώτης

Το μάθημα εξειδικεύεται στο κουκλοθέατρο ως παιδικό θέαμα και ως απαραίτητη καλλιτεχνική και παιδαγωγική δραστηριότητα στο νηπιαγωγείο και σε κάθε άλλο χώρο. Πρόκειται για μια καθαρά πρακτική προσέγγιση της κουκλοθεατρικής παράστασης. Το μάθημα, εργαστηριακά, αρχίζει από τους απλούς τρόπους κατασκευής σκηνών, σκηνικών και κούκλων και φθάνει στους πιο περίτεχνους τρόπους κατασκευών, ως απαίτηση των σημερινών προσδοκιών. Η άψυχη κούκλα ζωντανεύει μέσα από το χαρακτήρα της αλλά και από το περιεχόμενο του δραματολογίου που της προσφέρεται, ενώ ο στόχος είναι να φθάσει ο φοιτητής σταδιακά στο στήσιμο μιας κουκλοθεατρικής παράστασης.

• IE11 Ασκήσεις και Τεχνικές της Δραματικής Τέχνης στην Εκπαίδευση με Ανάπτυξη

Σχεδίου Εργασίας. (Η ορατή και αόρατη πόλη μας)

Διδάσκουσα: Α. Κοντογιάννη

Οι φοιτητές προκειμένου να αποκτήσουν προσωπική εμπειρία των ασκήσεων και τεχνικών της Δραματικής Τέχνης στην Εκπαίδευση αναπτύσσουν ένα συγκεκριμένο σχέδιο εργασίας. Σε αυτό, εκτός από τις ασκήσεις και τεχνικές εντάσσονται αξιολογήσεις με εκφρασμένο λόγο, γραπτό ή προφορικό, καθώς και αναπαραστάσεις σε άλλες μορφές τέχνης. Φέτος το θέμα του σχεδίου εργασίας είναι «Η ορατή και η αόρατη πόλη μας». Οι φοιτητές καταθέτουν τις ιδέες τους, προετοιμάζονται για αυτές, ερευνούν τον περιβάλλοντα χώρο και φωτογραφίζουν πρόσωπα της πόλης του Βόλου. Σύμφωνα με τα στοιχεία που

έχουν συλλέξει αλλά και με τις προσωπικές τους εμπειρίες, επιθυμίες, όνειρα, άγχη και προβληματισμό που ανταλλάσσουν μεταξύ τους, διαμορφώνουν τα πρόσωπα, το περιβάλλον, τις σχέσεις, τη ζωή και την εργασία της «ορατής και άορατης» πόλης τους. Με παιχνίδια ρόλων, θεματικά στιγμιότυπα και άλλες τεχνικές της Δραματικής Τέχνης στην Εκπαίδευση επεξεργάζονται το θέμα τους. Το μάθημα θα αποτελέσει έρευνα δράσης. (Ομάδες εργασίας-εργαστήρια).

• IE12 Εικαστικές Τέχνες – Βασικές Εφαρμογές

Διδάσκων: Θ. Καμπούρης (Π.Δ. 407/80)

Το μάθημα γίνεται κυρίως εργαστηριακά, προσπαθώντας να καταστήσει γνωστές τις τεχνικές – επινοήσεις δημιουργίας των εικαστικών τεχνών. Κάποιες διαχρονικές αισθητικές αντιλήψεις έδωσαν πολλά διαφορετικά εικαστικά αποτελέσματα, τα οποία μπορούν να εφαρμοστούν και στο σχολείο Έτσι η γνωριμία με τις εικαστικές τέχνες και η εφαρμογή τους γίνεται με απλά και βασικά στοιχεία: σημείο- γραμμή- χρώμα κ.ά. Στο μάθημα αυτό θα γίνει επαφή με τα υλικά και τα βοηθητικά όργανα των εικαστικών τεχνών. Προσιτές και ενδιαφέρουσες τεχνικές μπορούν να μορφοποιήσουν σχεδιαστικές, ζωγραφικές, διακοσμητικές και κατασκευαστικές δημιουργίες. Οι βασικές εφαρμογές δημιουργίας των μορφών και γενικότερα η σύνθεση των εικαστικών έργων γίνονται μετά από μια σειρά εργασιών όπως: τον τρόπο παρατήρησης, τα μέσα αποτύπωσης, τις οπτικές σχεδιαστικές απάτες, τις μεταβολές, τις παραμορφώσεις κ.ά.

• IE13 Εισαγωγή στο Σύγχρονο Χορό-Ιδεοκίνηση

Διδάσκουσα: Β. Μπαρμπούση

Ο άνθρωπος, όπως είναι γνωστό, κινείται για να κατακτήσει το περιβάλλον του, να το ελέγξει και να το ρυθμίσει. Η κίνηση όμως είναι και επικοινωνία και επαφή. Βασικά είναι ένα σύνθετο νευρομυοσκελετικό γεγονός. Δεν υπάρχει αποτελεσματικότητα στην κίνηση, αν τα νεύρα, οι μύες και ο σκελετός δε συμμετέχουν σ' αυτή με τη μεγαλύτερη ευκολία και δυνατότητα έκφρασης κινητικής. Οι ανθρώπινες κινήσεις λοιπόν που έχουν όλες αρχή και τέλος, κατεύθυνση, ένταση (δύναμη), ταχύτητα, έκταση, συντονίζονται πάντοτε από το νευρικό σύστημα. Η ιδεοκίνηση, εξάλλου, είναι μία μέθοδος επανεκπαίδευσης του σώματος με την οποία προσπαθούμε να αλλάξουμε την κινητική συμπεριφορά του σώματος στην πράξη. Η χαλάρωση πρέπει να είναι μέρος της εκπαίδευσης του κάθε ατόμου. Στόχος του μαθήματος είναι η επανεκπαίδευση, η οποία δίνει στοιχεία για αναθεώρηση προτύπων κίνησης και αυτή η αναθεώρηση σκοπό έχει τη βελτίωση των λειτουργιών του σώματος και την εναρμόνιση σώματος και πνεύματος.

• IE14 Περιοδικά (19ος-20ος αι.)

Διδάσκουσα: Τ. Τσιλιμένη

Αντικείμενο του μαθήματος είναι η γνωριμία και εξέταση των περιοδικών που κυκλοφορούν από τον περασμένο αιώνα έως τις μέρες μας και έχουν σαν αποδέκτες τα παιδιά και τους εφήβους. Το ενδιαφέρον εστιάζεται στο λογοτεχνικό περιεχόμενο των εντύπων. Περιγράφεται ο ρόλος, η συμβολή και η σημασία των διάφορων περιοδικών στην εξέλιξη της λογοτεχνίας για παιδιά. Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στην έκδοση του περιοδικού «Διάπλασις των παιδών» της οποίας το λογοτεχνικό περιεχόμενο εκφράζει τις τάσεις της ευρωπαϊκής παιδικής λογοτεχνίας του 19ου αιώνα, αλλά δημοσιεύει και ένα σημαντικό μέρος της ελληνικής παιδικής λογοτεχνίας Επίσης επιχειρείται συγκριτική μελέτη με τα σύγχρονα περιοδικά για παιδιά.

• IE15 Τέχνη και Τεχνική του Παραμυθιού-Αφηγηματολογία

Διδάσκων: Β. Δ. Αναγνωστόπουλος

Το μάθημα περιλαμβάνει θεωρητικές και πρακτικές πλευρές, με βάση τη σύγχρονη ιστορικοφιλολογική εξέταση, του λαϊκού και έντεχνου παραμυθιού. Εξετάζεται το σημερινό status του παραμυθιού και η αξιοποίησή του μέσα και έξω από το σχολείο, στο σπίτι, στο ολοήμερο σχολείο, στα παιδικά κέντρα κ.ά. Εξετάζεται η σχέση λαϊκού και έντεχνου παραμυθιού και η αλληλεπίδρασή τους. Παράλληλα με την Αφηγηματολογία γίνεται ειδικότερος λόγος για την αφήγηση και το αφήγημα, τα γνωρίσματα των αφηγηματικών κειμένων, τη γραμματολογική οριοθέτηση και διευκρίνιση των σχετικών όρων κ.ά. Μέθοδος διδασκαλίας: διαλέξεις, φροντιστήρια, εργασίες.

• IE16 Παιδική Ζωγραφική και Μοντέρνα Τέχνη

Διδάσκων: Δ. Δεληγιάννης

Στις αρχές του 20ού αιώνα η μοντέρνα Τέχνη στην Ευρώπη σημείωσε την επανάστασή της, μέσα από τα διάφορα κινήματα που αναζητούσαν νέους εκφραστικούς τρόπους. Η παιδική ζωγραφική επηρέασε ευθέως μεγάλους καλλιτέχνες του αιώνα, μέσα από το απρόσμενο και το αφαιρετικό. Το ενδιαφέρον για το μεγαλειώδες των καλλιτεχνικών ιδεών βρισκόταν συχνά στην απλότητα της παιδικής καλλιτεχνικής έκφρασης.

Το μάθημα διατρέχει τις κατευθύνσεις των μοντέρνων κινήματων του 20ού αιώνα, αναλύονται οι αισθητικές τάσεις, και συνδυάζονται ασκήσεις παιδαγωγικών εφαρμογών σε εργαστήρια ή εκθέσεις εικαστικών τεχνών.

• IE17 Νεότερη Ελληνική Ιστορία: Κοινωνικοοικονομικές και Πολιτισμικές Προσεγγίσεις

Διδάσκων: Δ. Σακκής

Στο μάθημα εξετάζονται ζητήματα κοινωνικής και οικονομικής ιστορίας, καθώς και ιστορίας του πολιτισμού κατά τη Νεότερη Περίοδο. Η κατάσταση του αγροτικού και αστικού πληθυσμού κατά τον 19^ο αιώνα, η ιδεολογική υποδομή του νέου ελληνικού κράτους, τα στοιχεία που συγκροτούν την εθνική ταυτότητα των Ελλήνων και οι αλυτρωτικές τάσεις τους εξετάζονται στο πρώτο μέρος του μαθήματος. Στο δεύτερο μέρος εξετάζονται ζητήματα παιδείας, όπως το θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας του εκπαιδευτικού συστήματος, οικονομικές παράμετροι της εκπαιδευτικής πολιτικής του Όθωνα, το φαινόμενο του “πολιτιστικού πατριωτισμού”, η στρωμάτωση του κοινωνικού σχηματισμού και η πρόσβαση των Ελληνοπαίδων στην εκπαίδευση, η εκπαίδευση των θηλέων και ο ρόλος του εκπαιδευτικού συστήματος στην αναπαραγωγή των κοινωνικοπαραγωγικών σχέσεων. Τέλος, στο τρίτο μέρος τίθενται προς πραγμάτευση ζητήματα οικονομικοκοινωνικής και μορφωτικής κατάστασης του παιδιού και της γυναίκας κατά τον 19^ο αιώνα και συγχρόνως ιχνηλατούνται οι ζυμώσεις και οι προοπτικές που θα οδηγήσουν στη νέα οικονομικοκοινωνική και πολιτισμική πραγματικότητα του εικοστού αιώνα.

• IE18 Μουσειακές Σπουδές και Εκπαιδευτικά Προγράμματα

Διδάσκων: Δημ. Δεληγιάννης

Η Μουσειακή Εκπαίδευση βασίζεται στα δεδομένα της τέχνης, της αισθητικής και του πολιτισμού και προάγει την επικοινωνία μέσα από το εμπλουτισμένο εκπαιδευτικό περιβάλλον του μουσείου.

Το μάθημα της Μουσειακής Εκπαίδευσης αναλύει τη δομή, την οργάνωση, τη λειτουργία και τους σκοπούς που υπηρετούν τα μουσεία, και διερευνά τρόπους διαχείρισης σύνθετων συστημάτων εκπαίδευσης εντός και εκτός του μουσείου.

Βασικός στόχος του μαθήματος είναι η ανάδειξη των μουσειακών θησαυρών ως παιδαγωγικό υλικό. Οι φοιτητές/τριες αναλαμβάνουν εργασίες ξενάγησης και εκπαιδευτικών προγραμμάτων για παιδιά και μεγάλους, ενώ πραγματοποιούνται επισκέψεις εργασίας σε διάφορα μουσεία.

• IE19 Λογοτεχνία και Ιδεολογία

Διδάσκων: Β.Δ. Αναγνωστόπουλος

Στο μάθημα αυτό επιχειρείται μια ιστορική και ιδεολογική προσέγγιση της Νεοελληνικής λογοτεχνίας, με κύρια αναφορά στο Διαφωτισμό, στο Γλωσσικό πρόβλημα και στη Μεγάλη Ιδέα μέσα από το έργο κυρίως των προεπαναστατικών, της πρώτης και δεύτερης Αθηναϊκής Σχολής κ.έ. Παράλληλα γίνεται ιδιαίτερη ανάλυση της ιδεολογίας στα παιδικά βιβλία. Μέθοδος διδασκαλίας: διαλέξεις, φροντιστήρια, εργασίες.

• IE20 Δραματική Τέχνη στην Εκπαίδευση, Αναλυτικό Πρόγραμμα και Σχέδια Εργασίας

Διδάσκουσα: Α. Κοντογιάννη

Μετά από σύντομη θεωρητική προσέγγιση οι φοιτητές ασκούνται στο σχεδιασμό και στην εφαρμογή ασκήσεων και τεχνικών της Δραματικής Τέχνης στην Εκπαίδευση σε σχέση με το αναλυτικό πρόγραμμα. Διαμορφώνουν σχέδια εργασίας με προσεγγίσεις που αφορούν στη περιβαλλοντική εκπαίδευση, στη διαπολιτισμική, στη μουσειακή, στην κυκλοφοριακή καθώς και στη σεξουαλική διαπαιδαγώγηση και στην αγωγή υγείας.

Επίσης στο μάθημα αυτό επισημαίνεται ο ρόλος και οι εφαρμογές της Δραματικής Τέχνης στην Εκπαίδευση στην ειδική αγωγή και περισσότερο στην ένταξη παιδιών με ειδικές ανάγκες στο κοινό σχολείο, αλλά και ο ρόλος της στις άλλες σχολικές βαθμίδες ή ακόμα σε χώρους εκτός του σχολείου.

• IE21 Ιστορία Διεθνών Σχέσεων

Διδάσκων: Δ. Σακκής

Στο πλαίσιο του μαθήματος θα εξεταστούν γεγονότα που σχετίζονται με την εξέλιξη της διεθνούς κοινωνίας και των διακρατικών σχέσεων από την αρχαιότητα μέχρι τις μέρες μας. Έτσι, στο πρώτο μέρος, ξεκινώντας από την εξέταση πρώιμων μορφών οργάνωσης της διεθνούς κοινωνίας, θα περάσουμε στην εξέταση της διεθνούς κοινωνίας του Μεσαίωνα, με σπουδαιότερους σταθμούς τη Δύση και το Βυζάντιο, για να καταλήξουμε στην κατάσταση της διεθνούς κοινωνίας κατά την Αναγέννηση και στις αρχικές ρηξικέλευθες θέσεις της Γαλλικής Επανάστασης. Στο δεύτερο μέρος θα εξεταστεί το θέμα της ισορροπίας των δυνάμεων ως καθοριστικού συντελεστή των διακρατικών σχέσεων: η κατάσταση της Ευρώπης μετά το Συνέδριο της Βιέννης, οι επιπτώσεις από τη βιομηχανική ανάπτυξη και την τεχνική πρόοδο, η αποικιοποίηση της Αφρικής και της Ασίας και η παναμερικανική συσσωμάτωση είναι οι κύριοι σταθμοί στην εξέλιξη της διεθνούς κοινωνίας που θα αποτελέσουν τον κύριο άξονα της πραγμάτευσης. Τέλος, στο τρίτο μέρος θα εξεταστεί η προσπάθεια για μια ορθολογική οργάνωση των διεθνών σχέσεων που θα υποβοηθηθεί μέσω και της ειρηνιστικής κίνησης: η Κ.Τ.Ε. και η χρεωκοπία αυτής, οι νέες μορφές οργάνωσης της διεθνούς κοινωνίας, όπως ο Ο.Η.Ε., καθώς και η χειραφέτηση των λαών μέσω της αποαποικιοποίησης, σε συνδυασμό με την προσπάθεια για μια ορθολογική οργάνωση της διεθνούς ζωής θα αποτελέσουν τα ουσιωδέστερα αντικείμενα πραγμάτευσης.

Δ. Ενότητα Μαθημάτων Φυσικών Επιστημών, Τεχνολογίας και Περιβάλλοντος

• ΦΥ1 Η Ανάπτυξη της Μαθηματικής Σκέψης

Διδάσκουσα: Α. Χρονάκη.

Τα μαθηματικά έχουν παίξει ένα σημαντικό ρόλο στην διαμόρφωση της σύγχρονης σκέψης και ζωής άλλοτε με σαφήνεια και άλλοτε σιωπηρά. Το μάθημα αυτό διαπραγματεύεται βασικές προμαθηματικές έννοιες (π.χ. χώρος, αριθμός, μέτρηση) και ικανότητες (π.χ. επικοινωνία, γενίκευση) στα μαθηματικά με στόχο την ανάλυση και κατανόηση για το πως αυτές αναπτύσσονται και χρησιμοποιούνται. Γίνεται αντιπαράθεση διάφορων σύγχρονων θεωρήσεων στην μαθηματική παιδεία (π.χ. κονστрукτιβισμός, κοινωνικο-πολιτισμική προσέγγιση, κριτική θεωρία, κλπ) και συζητούνται εναλλακτικές μορφές αναλυτικού προγράμματος (π.χ. συνεργατική μάθηση, εργασίες σε ομάδες, ανοιχτά προβλήματα) βασισμένοι στην υπόθεση ότι η ανάπτυξη της μαθηματικής σκέψης έχει φύση κοινωνική.

• ΦΥ2 Μύηση των Νηπίων σε Έννοιες των Φυσικών Επιστημών

Διδάσκουσες: Χ. Σολομωνίδου & Β. Χρηστίδου

Στόχος του μαθήματος είναι η εξοικείωση των φοιτητών/ριών με έννοιες και φαινόμενα των Φυσικών Επιστημών και με την πειραματική μελέτη των εννοιών αυτών. Έχει συνεπώς εργαστηριακό χαρακτήρα. Κάθε εργαστηριακή άσκηση ολοκληρώνεται σε 4 διδακτικές ώρες, στη διάρκεια της οποίας οι φοιτητές/ριες συνεργάζονται σε ομάδες των 2-4 ατόμων και πραγματοποιούν πειράματα με απλά υλικά, όργανα και συσκευές. Ως βάση για τις δραστηριότητες τους χρησιμοποιούν ειδικό τεύχος που περιλαμβάνει θεωρητικές παρουσιάσεις και φυλλάδια εργασίας. Για τη σύνταξη του τεύχους, και ειδικότερα για τη σύλληψη και οργάνωση των εργαστηριακών δραστηριοτήτων και τη συγγραφή των φυλλαδίων εργασίας, αξιοποιήθηκαν ερευνητικά δεδομένα και σύγχρονες απόψεις από τη Διδακτική των Φυσικών Επιστημών σχετικά με την πρώτη προσέγγιση και μύηση μικρών παιδιών σε βασικές έννοιες των Φυσικών Επιστημών, όπως οι δυνάμεις και ο παραμορφώσεις σωμάτων, η δράση και αντίδραση, τα φαινόμενα που σχετίζονται με τη θερμότητα, την αέρια κατάσταση, τον στατικό ηλεκτρισμό, το ηλεκτρικό κύκλωμα, τους μαγνήτες και ηλεκτρομαγνήτες, το ηλεκτρικό κύκλωμα και τα μεγέθη που το χαρακτηρίζουν, την κατεργασία γυαλιού, τα μίγματα, τα διαλύματα και τις χημικές αντιδράσεις, τα οξέα, τις βάσεις και τα άλατα, τη διαλυτότητα ουσιών και την περιεκτικότητα διαλυμάτων.

• ΦΥ3 Διδακτική των Φυσικών Επιστημών στην Προσχολική Ηλικία

Διδάσκουσα: Β. Χρηστίδου

Πριν ακόμα το παιδί εισέλθει στο πλαίσιο της τυπικής εκπαίδευσης έχει ήδη συγκροτήσει τις πρώτες του νοητικές αναπαραστάσεις για φαινόμενα και έννοιες των φυσικών επιστημών με βάση την πρακτικο-βιωματική του γνώση. Το μάθημα έχει ως κεντρικό του άξονα την ανάπτυξη της γνώσης για το φυσικό κόσμο από το παιδί της προσχολικής ηλικίας. Οριοθετείται η Διδακτική των Φυσικών Επιστημών ως αυτόνομο επιστημονικό πεδίο. Στη συνέχεια εξετάζεται η δυνατότητα και η αναγκαιότητα ανάπτυξης διδακτικών δραστηριοτήτων για τις Φυσικές Επιστήμες στην προσχολική εκπαίδευση. Προσδιορίζονται θεμελιώδεις έννοιες της Διδακτικής των Φυσικών Επιστημών, όπως ο διδακτικός μετασχηματισμός, οι πρακτικο-βιωματικές αναπαραστάσεις των παιδιών για φαινόμενα και έννοιες των φυσικών επιστημών, οι παράγοντες που επηρεάζουν τη συγκρότηση αυτών των αναπαραστάσεων, ο ρόλος της αναλογικής σκέψης, τα εμπόδια-στόχοι. Τέλος, εξετάζονται συγκεκριμένα παραδείγματα εννοιών και φαινομένων για τα οποία έχουν καταγραφεί από τη διεθνή έρευνα οι πρακτικο-βιωματικές αντιλήψεις των παιδιών και αναλύονται στρατηγικές για τη διδακτική διαχείριση των αντιλήψεων αυτών.

• ΦΕ1 Βασικές Εφαρμογές Πληροφορικής

• ΦΕ2 Εκπαιδευτική Τεχνολογία

Διδάσκουσα: Χ. Σολομωνίδου

Το μάθημα έχει θεωρητικό και εργαστηριακό χαρακτήρα. Στόχος του είναι να περιγράψει τις θεωρητικές αναζητήσεις και τους προβληματισμούς που οδήγησαν στη διαμόρφωση της σύγχρονης έννοιας της εκπαιδευτικής τεχνολογίας και να παρουσιάσει τα κυριότερα εποπτικά και οπτικο-ακουστικά μέσα που μπορούν να χρησιμοποιηθούν στο σχολείο, με στόχο μια πιο ευχάριστη, ελκυστική και αποδοτική διδασκαλία και ουσιαστική μάθηση. Αναπτύσσεται το θεωρητικό πλαίσιο στο οποίο αναφέρεται η κλασική και η σύγχρονη εκπαιδευτική τεχνολογία και αναφέρονται βασικοί στόχοι χρήσης και διδακτικής αξιοποίησης των εκπαιδευτικών μέσων μέσα στο πλαίσιο της διδακτικής των μαθημάτων και με ιδιαίτερη αναφορά στη διεύρυνση του εμπειρικού πεδίου αναφοράς του παιδιού που μαθαίνει. Το εργαστηριακό μέρος περιλαμβάνει ασκήσεις και δραστηριότητες για την κατασκευή διαφανειών, πολυδιαφανειών και μικροδιαφανειών (slides), τη χρήση ανακλαστικών προβολέων, την εκμάθηση της φωτογραφίας και τη φωτογράφιση, τη χρήση της τράπεζας

αναπαραγωγής φωτογραφιών και slides, τη χρήση μαγνητοσκοπίου και τη μαγνητοσκόπηση, την ανάγνωση και κατανόηση χαρτών. Τονίζεται επίσης ότι η γνώση των κλασικών αυτών μέσων είναι απαραίτητη για κάποιον/α που θα θελήσει να ασχοληθεί με την κατασκευή πλέον σύγχρονου εκπαιδευτικού και εποπτικού υλικού, δηλαδή υλικού πολυμεσικών εφαρμογών για χρήση υπολογιστή.

• ΦΕ3 Νέες Τεχνολογίες: Κοινωνία και Μάθηση

Διδάσκουσα: Α. Χρονάκη

Η χρήση τεχνολογικών εργαλείων, και ιδιαίτερα ο υπολογιστής και το διαδίκτυο, τείνει να αλλάζει τις συνήθειες και τους τρόπους επικοινωνίας και συναλλαγών σε μια κοινωνία. Όσον αφορά στην εκπαιδευτική πρακτική οι παραδοσιακοί τρόποι διδασκαλίας και μάθησης φαίνεται να μεταλλάσσονται. Ποιες είναι, λοιπόν, αυτές οι νέες μορφές και τι επιπτώσεις επιφέρουν μέσα στην πολυμορφία μιας σχολικής κοινότητας; Αυτό το μάθημα στοχεύει να αναλύσει τους νέους ρόλους που η χρήση της τεχνολογίας υπόσχεται ή/και απαιτεί μέσα από την επισκόπηση ειδικά σχεδιασμένων μαθησιακών περιβαλλόντων. Παράλληλα συζητούνται σύγχρονες θεωρήσεις γύρω από την παρουσία της τεχνολογίας στην εκπαιδευτική πρακτική λαμβάνοντας υπόψη την επίδραση που έχει σε συγκεκριμένες ομάδες ατόμων (π.χ. μειονότητες, χαμηλές κοινωνικο-οικονομικές τάξεις, φύλο, ειδικές ανάγκες κλπ).

• ΦΕ4 Πειραματική Διδασκαλία Εννοιών και Προεννοιών των Φυσικών Επιστημών

Διδάσκουσα: Χ. Σολομωνίδου

Το μάθημα έχει εργαστηριακό χαρακτήρα και στηρίζεται τόσο σε ερευνητικά δεδομένα, όσο και σε θεωρητικούς προβληματισμούς, σε σχέση με την οικοδόμηση προεννοιών και εννοιών των ΦΕ από μικρά παιδιά στο πλαίσιο συνεργατικών πειραματικών διαδικασιών. Περιλαμβάνει μια σειρά από εργαστηριακές ασκήσεις διάρκειας 4 διδακτικών ωρών η κάθε μια, στις οποίες περιλαμβάνονται θέματα υδροστατικής σχετικά με: α) τις ιδιότητες των υγρών, τα συγκοινωνούντα δοχεία, την πυκνότητα, β) την πίεση, την υδροστατική πίεση και τους παράγοντες που την επηρεάζουν, γ) την άνωση, την αρχή του Αρχιμήδη, τα πυκνόμετρα, δ) την αρχή του Pascal, το υδραυλικό πιεστήριο, θέματα οπτικής σχετικά με: α) τη διάδοση του φωτός, τη σκιά και την παρασκιά, την έκλειψη ηλίου και της σελήνης, β) την ανάκλαση, τη διάχυση και την απορρόφηση του φωτός, γ) τα επίπεδα, κοίλα και κυρτά κάτοπτρα, δ) τη διάθλαση του φωτός, τον δείκτη διάθλασης, ε) τους συγκλίνοντες και αποκλίνοντες φακούς, τη λειτουργία και χρήση του μικροσκοπίου και την παρατήρηση φυτικών και ζωικών παρασκευασμάτων, καθώς και θέματα σχετικά με την ενέργεια και τις μετατροπές της.

• ΦΕ5 Παιδί, Ηλεκτρονικοί Υπολογιστές και Νέες Τεχνολογίες

Διδάσκουσα: Χ. Σολομωνίδου

Το μάθημα έχει θεωρητικό και εργαστηριακό-φροντιστηριακό χαρακτήρα. Το θεωρητικό μέρος περιλαμβάνει αναφορές στην ιστορική εξέλιξη των υπολογιστών και των νέων τεχνολογιών της πληροφορίας και της επικοινωνίας και στην εισαγωγή και αξιοποίησή τους στην εκπαίδευση και στα σχολεία των Ευρωπαϊκών χωρών και της Ελλάδας. Περιλαμβάνει αναλύσεις του εκπαιδευτικού λογισμικού κλασικού τύπου, αναφορές στις σύγχρονες αρχές σχεδίασης και ανάπτυξης εκπαιδευτικού λογισμικού εποικοδομητικού τύπου και παρουσιάζονται συγκεκριμένα παραδείγματα εκπαιδευτικού λογισμικού που έχουν αναπτυχθεί κυρίως στον ελληνικό χώρο. Αναπτύσσονται προβληματισμοί για τις εφαρμογές των δικτύων και του Internet στην εκπαίδευση και παρουσιάζονται πετυχημένα προγράμματα εξ αποστάσεως μάθησης (όπως το πρόγραμμα ODL-Socrates Demeter), τα οποία έχουν εφαρμοστεί στην Ελλάδα και στον διεθνή χώρο. Μελετώνται δεδομένα ερευνών σχετικά με τα αποτελέσματα της χρήσης του υπολογιστή στη μάθηση των διαφόρων γνωστικών αντικειμένων και τέλος αναφέρονται προβλήματα ισότητας των παιδιών, ιδίως των δύο φύλων, σε σχέση με τη χρήση του υπολογιστή, καθώς και θετικά μέτρα παρέμβασης για την αντιμετώπιση των ανισοτήτων προτεινόμενα από την Ευρωπαϊκή Ένωση και τις ΗΠΑ.

Το φροντιστηριακό μέρος περιλαμβάνει αξιολόγηση εκπαιδευτικού λογισμικού με τη μέθοδο MENON, συγγραφή σεναρίων εκπαιδευτικού λογισμικού, ανάπτυξη υπερμεσικών εφαρμογών σε περιβάλλον HyperStudio, αναζήτηση πληροφοριών στο διαδίκτυο, ηλεκτρονικό ταχυδρομείο. Η διδασκαλία ολοκληρώνεται με τη διδασκαλία σε νήπια με τη βοήθεια υπολογιστή, η οποία πραγματοποιείται σε σχολείο πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που διαθέτει οργανωμένη αίθουσα υπολογιστών.

• ΦΕ6 Διερεύνηση των Αντιλήψεων των Παιδιών για Περιβαλλοντικά Θέματα

Διδάσκουσα Β. Χρηστίδου

Το μάθημα εστιάζει στη διερεύνηση και την καταγραφή των αντιλήψεων των παιδιών για συγκεκριμένα περιβαλλοντικά θέματα. Περιγράφεται η μέθοδος επεξεργασίας και ανάλυσης ερευνητικών δεδομένων, που καταλήγει στην ανάδειξη μοντέλων σκέψης που χρησιμοποιούν τα παιδιά προκειμένου να κατανοήσουν τα περιβαλλοντικά θέματα που συζητούνται. Ιδιαίτερη μνεία γίνεται στο ρόλο της μεταφορικής γλώσσας και σκέψης στην κατανόηση και στη νοητική αναπαράσταση φυσικών φαινομένων και μηχανισμών.

Τέλος, εντοπίζονται τα εννοιολογικά εμπόδια που χαρακτηρίζουν τη σκέψη των παιδιών, τα οποία μετασχηματίζονται σε εμπόδια-στόχους ώστε να είναι

δυνατή η διδακτική αξιοποίηση των αντιλήψεων των παιδιών. Δίνεται έτσι η δυνατότητα στις φοιτήτριες και στους φοιτητές να εξοικειωθούν με μεθόδους ερευνητικής μελέτης των αντιλήψεων των παιδιών και να επεξεργαστούν ερευνητικά δεδομένα ώστε να εξασκηθούν στη χρήση θεμελιωδών εννοιών της Διδακτικής των Φυσικών Επιστημών.

• ΦΕ7 Βιολογία του Ανθρώπου

Διδάσκων: Σ. Πιπεράκης (Π.Δ. 407/80)

Κατά την διάρκεια των δύο τελευταίων αιώνων η επιστημονική γνώση σε βιολογικά θέματα αυξήθηκε με καλπάζοντες ρυθμούς. Στις μέρες μας μπορούμε να παράγουμε εμβόλια, αντιβιοτικά, να μεταμοσχεύουμε όργανα και να επεμβαίνουμε σε γονίδια. Οι Βιολογία σήμερα ασχολείται με θέματα ζωτικής φύσεως όπως πώς θα αυξηθεί η παραγωγή τροφίμων, πώς θα αντιμετωπισθούν ασθένειες όπως ο καρκίνος και το AIDS και πώς θα βελτιωθεί η ποιότητα ζωής του ανθρώπου. Πρόσφατα μάλιστα με την αποκωδικοποίηση του ανθρώπινου γονιδιώματος ανοίγονται καινούργιοι ορίζοντες. Θα είναι δυνατό πολύ σύντομα να αναγνωριστούν, να απομονωθούν και να διορθωθούν γονίδια των οποίων η μεταλλαγμένη εσφαλμένη λειτουργία τους οδηγεί στην εμφάνιση ασθενειών. Θα είναι δυνατόν να παρασκευαστούν φάρμακα με συγκεκριμένες και προκαθορισμένες ιδιότητες και την δυνατότητα να δρουν κατευθείαν σε προκαθορισμένους στόχους. Το μάθημα της Βιολογίας έχει στόχο την ενημέρωση των φοιτητών σε θεμελιώδη θέματα που αφορούν την ζωή και την υγεία.

• ΦΕ8 Δραστηριότητες και Παιδαγωγικό Υλικό για τη Φύση και το Περιβάλλον

Διδάσκουσα: Β. Χρηστίδου

Το φυσικό και δομημένο περιβάλλον αποτελούν το χώρο ανάπτυξης του νηπίου. Η ανθρώπινη παρέμβαση έχει ως αποτέλεσμα την αλλοίωση του περιβάλλοντος. Κεντρικός στόχος της εκπαίδευσης, από τα πρώτα κιόλας κρίσιμα χρόνια του νηπιαγωγείου είναι η ανάπτυξη αξιών, στάσεων και συμπεριφορών στα άτομα συμβατών με την εξασφάλιση ενός βιώσιμου μέλλοντος για τον πλανήτη. Το μάθημα έχει ως αντικείμενό του το σχεδιασμό και την ανάπτυξη διδακτικών δραστηριοτήτων και παιδαγωγικού υλικού κατάλληλων για παιδιά προσχολικής ηλικίας και σχετικών με το φυσικό κόσμο και το περιβάλλον. Καταγράφονται και παρουσιάζονται προκατασκευασμένες δραστηριότητες και υλικό, ώστε να αναδειχθούν η δομή και η λογική τους. Αναπτύσσεται ένα πλαίσιο ανάλυσης και αξιολόγησης του υλικού και των δραστηριοτήτων. Στη συνέχεια χρησιμοποιούνται τα ίδια κριτήρια προκειμένου να αναπτυχθούν νέες, πρωτότυπες διδακτικές δραστηριότητες και παιδαγωγικό υλικό για συγκεκριμένα φαινόμενα ή έννοιες του φυσικού κόσμου και του περιβάλλοντος.

• ΦΕ9 Αγωγή Υγείας

Διδάσκων: Σ. Πιπεράκης (Π.Δ. 407/80)

Διακόσια χρόνια πριν ένας Ευρωπαίος ζούσε κατά μέσο όρο 45 χρόνια. Η φυματίωση, η ευλογιά, η χολέρα και ο τύφος ήταν από τις ασθένειες που θέριζαν ολόκληρους πληθυσμούς. Οι άνθρωποι δεν γνώριζαν τίποτα για τα βακτήρια, τους ιούς. Το καθαρό πόσιμο νερό ήταν ελάχιστο. Η κακή διατροφή ήταν επίσης ένα συνηθισμένο φαινόμενο. Λίγοι άνθρωποι γνώριζαν την ανάγκη ενός ισορροπημένου διαιτολογίου που θα περιλάμβανε βιταμίνες, πρωτεΐνες και διατροφικές ίνες. Στόχος του μαθήματος Αγωγής Υγείας είναι να παρασχεθούν οι απαραίτητες γνώσεις στους φοιτητές σε θέματα διατροφής, ανάπτυξης και επίδρασης του περιβάλλοντος στον άνθρωπο.

Ε. Ενότητα Μαθημάτων Κοινωνικών Επιστημών - Μεθοδολογίας

• ΚΥ1 Εισαγωγή στη Μεθοδολογία Επιστημονικής Έρευνας

Διδάσκων: Π.Δ. 407/80

• ΚΥ2 Εκπόνηση και Συγγραφή Επιστημονικής Εργασίας

Διδάσκων: Π.Δ. 407/80

• ΚΥ3 Εισαγωγή στην Κοινωνιολογία

Διδάσκων: Κ. Λάμνιαν

Οι παραδόσεις στο μάθημα αυτό αναδεικνύουν τις αιτίες εμφάνισης της επιστήμης της κοινωνιολογίας στις σύγχρονες βιομηχανικές κοινωνίες και εξηγούν την εξέλιξη του κοινωνιολογικού στοχασμού. Ειδικότερα, εξετάζουν τους θεμελιωτές και τους κλασικούς της κοινωνιολογίας, καθώς και τις βασικές κοινωνιολογικές θεωρίες, όπως: το δομολειτουργισμό, τις συγκρουσιακές θεωρήσεις, τη φαινομενολογική κοινωνιολογία και τη συνδυαστική βεμπεριανή θεώρηση. Παράλληλα, αναλύουν βασικές έννοιες της κοινωνικής δομής, όπως: την κοινωνική ομάδα, τον κοινωνικό θεσμό, την κοινωνική θέση, τον

κοινωνικό ρόλο, την κουλτούρα, την κοινωνική τάξη, την κοινωνική ανισότητα την κοινωνική κινητικότητα κ.λ.π.

- ΚΥ4 Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης

Διδάσκων: Κ. Λάμνιαν

Οι παραδόσεις στο μάθημα της κοινωνιολογίας της Εκπαίδευσης πραγματεύονται το θεσμό της εκπαίδευσης ως στοιχείο της κοινωνικής δομής (μακρο-κοινωνιολογική προσέγγιση) και διερευνούν το ρόλο του σχολείου στο πλαίσιο του δομολειτουργισμού και των συγκρουσιακών θεωρήσεων. Παράλληλα, εξετάζουν πώς τα δρώντα υποκείμενα ορίζουν την κατάσταση κατά τη διαδικασία συγκρότησης της εκπαιδευτικής πραγματικότητας και, τελικά, την επηρεάζουν (μικρο-ερμηνευτική προσέγγιση). Τέλος, συνδυάζοντας τις δύο βασικές κατευθύνσεις, δίνουν έμφαση στην κριτική θεώρηση. Ειδικότερα, αναλύουν το ρόλο της καθημερινής γνώσης, τη διαδικασία συγκρότησης της σχολικής γνώσης (διαδικασίες αναπλαισίωσης), καθώς και τις κοινωνικές εξαρτήσεις της παιδαγωγικής γνώσης.

- ΚΕ1 Θεωρίες Κοινωνικοποίησης

Διδάσκων: Κ. Λάμνιαν

Στο μάθημα αυτό διερευνώνται οι δύο βασικές κατευθύνσεις της κοινωνικοποίησης, οι οποίες αναδεικνύουν τις διαδικασίες συγκρότησης του παθητικού και του ενεργητικού υποκειμένου. Ειδικότερα εξετάζονται οι εξελικτικές διαδικασίες της κοινωνικοποίησης και η συμβολή των κοινωνικών και των πολιτισμικών στοιχείων, όπως: της κοινωνικής δομής, των κοινωνικών ομάδων, των κοινωνικών θεσμών (οικογένεια, σχολείο κ.λ.π.), του κοινωνικού ρόλου, των γνώσεων, των κανόνων, των αξιών κ.λ.π., στην κοινωνικοποίηση του ατόμου. Παράλληλα, αναλύονται και συγκρίνονται οι βασικές θεωρίες κοινωνικοποίησης, οι οποίες μελετούν πώς τα υποκείμενα αναπτύσσονται και, ταυτόχρονα, αποκτούν κοινωνικά αποδεκτές συμπεριφορές.

- ΚΕ2 Ποιοτική Έρευνα. Βασικές Αρχές με έμφαση στην Εκπαιδευτική Εθνογραφία

Διδάσκουσα: Α. Χρονάκη

Σκοπός του μαθήματος είναι η εισαγωγή των φοιτητών –τριών στην ποιοτική έρευνα σαν εργαλείο διερεύνησης της διδακτικής πράξης αλλά και σαν εργαλείο επαγγελματικής ανάπτυξης. Τα θέματα που διαπραγματεύεται το μάθημα αυτό είναι: α) βασικές διαφορές μεταξύ ποιοτικής και ποσοτικής προσέγγισης στην εκπαιδευτική έρευνα, β) «αξιοπιστία», «ηθική», «υποκειμενικότητα», γ) διάφορες μορφές ποιοτικής έρευνας (π.χ. εθνογραφία, έρευνα δράσης, διδακτικά πειράματα), δ) μέθοδοι συλλογής στοιχείων (π.χ. συνέντευξη, παρατήρηση, βιντεοσκόπηση), ε) τρόποι ανάλυσης και καταγραφής ευρημάτων και στ) χρήση ποιοτικών μεθόδων στην επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών (π.χ. σχεδιασμός διδακτικών παρεμβάσεων, αλλαγή συνηθειών).

- ΚΕ3 Στατιστική

Διδάσκων: Π.Δ. 407/80

- ΚΕ4 Η Συμβολή των Κοινωνικών Σπουδών στην Εκπαίδευση

Διδάσκουσα: Μ. Αδάμου (Π.Δ. 407/80)

Στο κάτωφλι του 21ου αιώνα, καλούμαστε να αντιμετωπίσουμε μια πολύμορφη, πολυσύνθετη, τεχνολογικά και επιστημονικά ανεπτυγμένη κοινωνία που χαρακτηρίζεται από ραγδαίες μεταβολές και δυσεπίλυτες αντιφάσεις σ' όλους τους τομείς της. Πώς θα κατανοήσουμε το χαρακτήρα της και θα ανταποκριθούμε στις ποικίλες ανάγκες κι απαιτήσεις της έχοντας παράλληλα διαμορφώσει μια ελεύθερη κι αυτόνομη προσωπικότητα, ικανή αφενός να συμβάλλει στην παραπέρα ανάπτυξη και βελτίωσή της, αφετέρου να συμμετέχει ενεργά στον έλεγχό της; Προς την κατεύθυνση αυτή «εργάζονται» οι Κοινωνικές Σπουδές, αναπτύσσοντας την ικανότητα επικοινωνίας των παιδιών, βοηθώντας τα να αποκτήσουν αυτοπεποίθηση κι αυτογνωσία, απελευθερώνοντάς τα από τα δεσμά κάθε αυθεντίας –ακόμη κι αυτής του δασκάλου τους– καλλιεργώντας την κριτική ικανότητά τους, συμβάλλοντας, τέλος, στη διαμόρφωση της κοινωνικής συνείδησης και της πολιτικής κρίσης τους. Με τον τρόπο αυτό, θα αποβούν μελλοντικά ενεργοί δημοκρατικοί πολίτες που θα αποφασίζουν οι ίδιοι για το δικό τους πεπρωμένο αλλά και θα συνεισφέρουν στην πρόοδο όχι μόνο του στενού κοινωνικού τους περιβάλλοντος παρά και ολόκληρης της ανθρωπότητας.

- ΚΕ5 Ποιοτική Έρευνα – Πρακτική Εφαρμογή Μεθόδων

Διδάσκουσα: Α. Χρονάκη

Αυτό το μάθημα αποτελεί συνέχεια του «Ποιοτική Έρευνα – Βασικές Αρχές με έμφαση στην Εκπαιδευτική Εθνογραφία» και στοχεύει στην εξάσκηση των φοιτητών/τριων στην χρήση ποιοτικής έρευνας. Έχοντας καθορίσει ένα ερευνητικό πρόβλημα, οι φοιτητές καλούνται να σχεδιάσουν και να διεξάγουν σε

ομάδες μια μικρή έρευνα εφαρμόζοντας στην πράξη αυτά που διδάχθηκαν στην πρώτη φάση. Βασικός στόχος είναι να αποκτήσουν οι φοιτητές/τριες μια ζωντανή εικόνα της ποιοτικής έρευνας, αξιολογώντας τις δυσκολίες, τα εμπόδια αλλά και τον πολυδιάστατο πλούτο πληροφορίας και εμπειριών που μπορεί να αποκομίσει ο/η ερευνητής/τρια σ' αυτό το πλαίσιο. Ακόμη στοχεύει στην κριτική προσέγγιση για την χρήση διαφόρων μεθόδων σαν εργαλεία διερεύνησης της διδακτικής πράξης.

- ΚΕ6 Ποιοτική Μεθοδολογία: Ιστορίες Ζωής και Γενεαλογικά Δέντρα

Διδάσκουσα: Α. Βιδάλη

Στο πρώτο μέρος του μαθήματος επισημαίνονται ορισμένα προβλήματα στη θεωρία και την εφαρμογή της ερευνητικής διαδικασίας που έχουν να κάνουν με τον χαρακτήρα και τα όρια της ποσοτικής μεθοδολογίας και σχολιάζονται οι τρόποι αντιμετώπισής τους από την ποιοτική προσέγγιση. Το μάθημα, όμως, έχει κυρίως βιωματικό χαρακτήρα εφόσον βοηθάει τους φοιτητές και τις φοιτήτριες να αποκτήσουν περισσότερη αυτογνωσία αναλύοντας και δικά τους βιώματα με την μέθοδο των ιστοριών ζωής ή του γενεαλογικού δένδρου. Η ανάλυση αυτή έχει πάντα δύο άξονες: τον ψυχικό και τον κοινωνικό. Έτσι οι φοιτητές/ φοιτήτριες ενθαρρύνονται να αναλύουν τα συναισθήματα που τους προξενούν ορισμένα βιωμένα γεγονότα του κύκλου της ζωής τους και της σχέσης τους με άλλα πρόσωπα της οικογένειάς τους, αλλά και να εντάσσουν τα γεγονότα αυτά σε μια ευρύτερη κοινωνική δομή και έναν ιστορικό χώρο και χρόνο. Η άσκηση στις συγκεκριμένες ερευνητικές μεθόδους γίνεται με μια μικρή ατομική εφαρμοσμένη έρευνα η οποία αποτελεί και τον τρόπο εξέτασης του μαθήματος.

- ΚΕ7 Κοινωνιολογική Ανάλυση των Εκπαιδευτικών Πρακτικών

Διδάσκων: Κ. Λάμνις

Με τη διδασκαλία στο μάθημα αυτό επιδιώκεται η διερεύνηση των κοινωνικά προσδιορισμένων όψεων της ικανότητας του υποκειμένου, καθώς και των ποικίλων μορφών της γνώσης, τις οποίες διαχειρίζεται το εκπαιδευτικό σύστημα (καθημερινής, επιστημονικής, παιδαγωγικής, και σχολικής). Παράλληλα, αναδεικνύεται η σχέση της ικανότητας του υποκειμένου και των μορφών της γνώσης με τις εκπαιδευτικές πρακτικές. Στο πλαίσιο αυτό, οι παραδόσεις μελετούν και αναλύουν το ρόλο του ελεγχόμενου από το κράτος παιδαγωγικού μηχανισμού, ο οποίος συγκροτεί τη σχολική γνώση και, σε μεγάλο βαθμό, καθορίζει τις εκπαιδευτικές πρακτικές. Η ανάλυση αυτή απαιτεί την αποσαφήνιση των εννοιών της εξουσίας, του κοινωνικού ελέγχου, του συμβολικού ελέγχου, της ταξινόμησης της περιχάραξης, της καθημερινής γνώσης, της σχολικής γνώσης, της επιστημονικής γνώσης, της παιδαγωγικής γνώσης, της αναπλαισίωσης κ.λ.π.